

„Ugye nálunk nem lesz háború? Biztosan elkerülnek minket a bombák? Ha mégis lesz háború, akkor előttünk, itt a mi utcánkban vonulnak majd a tankok? Hová menekülhetünk, ha nekünk is menekülni kell? – ezekhez hasonló kérdéseket tesznek fel a gyerekek szüleiknek, tanítójuknak, osztályfőnöküknek. A háború híre mindenkihez eljut, még a legkisebbeket is foglalkoztatja.”

TARTALOM

1. **A háború árnyékában** – Kiss Judit írása
4. **Iélekjelenlét**
Elbagatellizálni és elhallgatni sem kell a háborús témát
8. **tanárszemmel**
Tudjuk, hogy fontos, mégse mozgunk eleget – Matei Linda írása
11. **pályáz(z)atok**
Pedagógusok figyelmébe: Apáczai-díj 2022
Háború és béke: módosították a VII. Nemzeti VERSeny tematikáját
18. **tanterem**
Aki bízik önmagában, az jobban teljesít – Moldován Zenkő írása
21. **szülői szemmel**
„Ezt a szót egyáltalán nem akarjuk hallani!” – Bartha Réka írása
22. **láthatár**
Hogyan változott meg a nőnap jelentése az elmúlt évszázadban?
23. **hivatalos**

6. **portré**

Családunk is a történelem része –
Biró István beszélgetése Ladó Gábor történelemtanárral

10. **láthatár**

Egy kötetben Hargita megye összes tanintézete –
Biró István írása

12. **képriport**

Beporzók napja –
vándortanösvény a kincses városban –
Jakab Mónika képriportja

14. **Iélekjelenlét**

Internetes zaklatás:
a megelőzés a legfontosabb –
Lőrincz Anna írása

17. **nekrológ**

Soó Zöld Margit színei
60 évig ragyogtak a gyermeklapokban

20. **magánterület**

Ujjé, szünetben nagyszerű! –
László Noémi írása

2.

**Háború a szomszédunkban –
aggódnak a diákok is**

FOTÓ: MAKKALMÁRK

• tanárszemmel • diákszemmel • szülői szemmel
• lélekjelenlét • tanterem • láthatár • óvoda • fotóriport
• hivatalos • vakáció • iskola és kultúra • pályáz(z)atok
• magánterület • térkép

**Rendelje meg
a Magyar Közoktatást
a 2022-es évre!**
www.comunitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2021–2022-es tanévben is számítunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a Magyar Közoktatásban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni. Arról is írhatnak, miként befolyásolta és befolyásolja a járványhelyzet a tanítás, tanulás folyamatát.

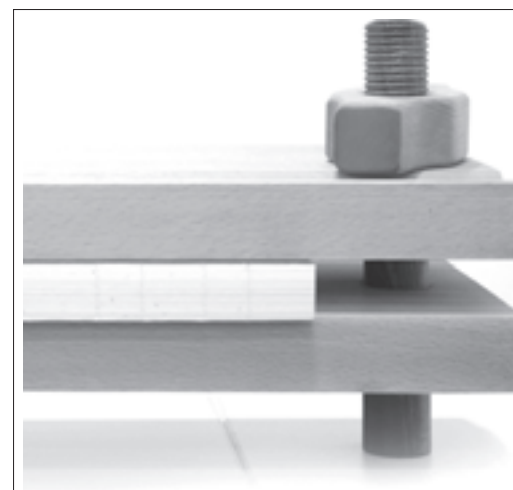
A Communitas Alapítvány által kiadott, immár tizenegy éve megjelenő Magyar Közoktatást együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreativitásfejlesztés vagy elgépiesedés?
- Mi a legszebb és mi a legnehezebb a pedagógusi hivatásban?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagaikat az mko@communitas.ro e-mail-címre!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatás> webcímen.

www.facebook.com/magyarkozoktatás

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0733-91-06-24-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-733-91-06-24
e-mail: mko@communitas.ro

Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

a háború árnyékában

HAVILAPOT SZERKESZTENI ÚGY, hogy bár nagy vonalakban lépést tarthassunk a körülöttünk zajló eseményekkel – mondhatni lehetetlen vállalkozás. Ez nyilvánvaló, így a *Magyar Közoktatás* hasábjain mindig igyekszünk olyan tartalmakat kínálni olvasóinknak, amelyek nem veszítik érvényüket, amelyekről később is érdemes értesülni, amelyek nemcsak pillanatnyiak, és a naponta széleseben egymást követő hírek ritmusától függetlenül is olvashatóak.

A világ körülöttünk most a korábbinál is nagyobb mértékben, földrengésszerűen látszik változni: bennünket is beárnyékol a szomszédunkban dúló háború. Az események gyorsaságának jó illusztrációja: a televízió esti beszélgető műsorában úgy vezeti fel a háborúról szóló témát a műsorvezető: „ezt a beszélgetést délután rögzítettük, megeshet, hogy mire önök hallgatják, már más lesz a helyzet, mint amit most tudunk”. Ilyen körülmények között egy havilapra természetesen hatványozottan érvényes, hogy hiábavalóság lenne arra törekedni, bár kicsit is lépést tartson a széleseben pörgő eseményekkel.

Most, március első hetében, amikor ezeket a sorokat írjuk, az látszik, hogy óriási a zűrzavar, ijedség és bizonytalanság az ukrán–orosz háború miatt Európának ezen a részén. Bennünket is kétségek gyötörnek: vajon súlyosbodik-e, érint-e majd bennünket is az a szörnyűség, ami tőlünk nem is olyan messze történik jelenleg. Természetesen a gyerekek is tájékozódnak a történeésekről, még az elemisták is tudatában vannak, hogy valami szokatlan zajlik, és kénytelenek a saját érdeklődési horizontjukba illeszteni a háború témáját. Ilyenkor hasznos, ha tanácsokkal látnak el a pszichológusok, akik a háború február 24-i kirobbanása óta hangsúlyozzák, a gyerekek előtt sem elbagatellizálni, sem letagadni nem kell, hogy mi történik, ugyanakkor nem szabad magunkat „beleporgetni” egyfajta félelemspirálba. A félelemspirálból, bizonytalanságból egyébként volt részünk sajnos az elmúlt két esztendőben, amikor a világjárvány tette kiszámíthatatlanná, tervezhetetlenné mindennapjainkat...

Sajnos úgy tűnik, kiszámíthatóságra, stabilitásra nem számíthatunk a közeljövőben sem Európának ebben a részében. A mostani idősek nemzedéke kiskorában élte át a második világháború időszakát, ők azok, akik emlékezhetnek még a háború szörnyűségeire. És azok, akik ebben az évben születnek, már abból fognak érettségizni – ha még egyáltalán lesz olyan, hogy érettségi vizsga –, ami most zajlik körülöttünk. Húsz év múlva az már történelem lesz, amit mi most jelenként élünk meg. Mindaz, ami most körülvesz bennünket, változékony és labilis. Ebben a sűrű bizonytalanságban csak egyvalami tekinthető bizonyosnak: hogy a hétköznapi emberek közül sem az idősek, sem a mostani középkorúak, sem a fiatalok, sem a kicsi gyerekek, sem pedig a most megszülető nemzedékek nem akartak és nem fognak akarni háborút.

Gyerekek: itt a mi utcánkban vonulnak majd a tankok?

Ugye nálunk nem lesz háború? Biztos elkerülnek minket a bombák? Ha mégis lesz háború, akkor előttünk, itt a mi utcánkban vonulnak majd a tankok? Hová menekülhetünk, ha nekünk is menekülni kell? – ezeket és ezekhez hasonló kérdéseket tesznek fel a gyerekek szüleiknek, tanítójuknak, osztályfőnöküknek. A háború híre mindenkihez eljut, még a legkisebbeket is foglalkoztatja. Mit gondolnak, mit mondanak nekik a szülők és a pedagógusok – ezt jártuk körbe.

„Már csak ez hiányzott a Covid után”

Balás Éva tanítónő a marosvásárhelyi Bernády György Általános Iskolában negyedikeseket tanít. Érdeklődésünkre elmondta, hogy a kicsik igenis beszélnek a háborúról, hiszen nekiszegezték a kérdést a tanítványai: „Éva néni, lesz háború? És igen, beszélgettem velük.

Azt is megbeszéltük, hogy minden háború egyszer véget ér, minden megoldódik – magyarázta a tanítónő, hozzátéve, hogy volt olyan gyerek is az osztályban, aki sírva fakadt.

Általában a háborúról, annak az okáról, a következményeiről. És arról is, ami most történik. Mivel negyedikeseim vannak, már komolyabb dolgokat is megértenek, kezdik látni a világ összefüggéseit. Ezek alaposabb megismerése szerintem segíti őket a félelmeik legyőzésében. De azt is megbeszéltük, hogy rendben van, ha félnek. És azt is megbeszéltük, hogy minden háború egyszer véget ér, minden megoldódik” – magyarázta a tanítónő, hozzátéve, hogy volt olyan gyerek is az osztályban, aki sírva fakadt.

„Tízéves Dorka lányomat természetesen foglalkoztatja az orosz–ukrán háború témája” – válaszolja Kulcsár Andrea, majd így folytatja: „Itthon is beszélünk róla, a fejleményeket folyamatosan követjük, újságíró vagyok, ezért (is) folyamatosan nézek, hallgatok, olvasok híreket. Tudja miről van szó. Egyik első reakciója az volt, hogy „most épp ez hiányzott a Covid után, s hogy végre engem is beoltottak, és akkor megint nem tudunk rendesen utazni”. Tudja, hogy kik kivel és miért harcolnak, beszéltünk a téma kapcsán a kisebbségek jogairól általában, hogy mi az ami Ukrajnában nem valósul meg, hogy mi kell ahhoz, hogy egy állam EU-tag legyen, hogy aki tagországból utazna az csak bonyolult módon teheti ezt meg általában. Az iskolában is beszélnek róla a tanítónővel is, egymás között is. Azt mindenképpen hangsúlyoztuk neki, hogy ez egy helyzet, de nem kell félni, minket nem fenyeget közvetlen veszély” – foglalta össze Kulcsár Andrea, hozzátéve azt is, hogy úgy érzi, sikerült elkerülni, hogy emiatt frusztrációk alakuljanak ki a gyerekekben, bár szerinte „a Covid-járványt megélve ezek a gyerekek edzetek”.

Mi hová menekülhetünk? Ki fogad be minket?

Az ugyancsak negyedik osztályos Anita elmondta, hogy a tanító nénivel beszéltek a háborúról és azt mondta nekik, ne féljenek, mert ide nem jön el. „Csak-hogy nekem eszembe jutott az, amikor azt mondta a koronavírus-járványról is, hogy az Kínában van, és nem jön ide el. Aztán eltelt két hónap, és itt volt, és nem mehettünk iskolába, és mindent lezártak” – teszi hozzá a kislány. Azt is elmondta, hogy tudja, hol van Ukrajna, hiszen nemrég tanulták földrajzból Románia szomszédjait, és most már megnézte azt is, hogy hol van Oroszország, és milyen nagy. Sajnálja azokat a gyerekeket, akik nem mehetnek iskolába, és még az otthonukat is el kell hagyniuk.

„Én még azon is gondolkoztam, hogy ha mégis lesz itt háború, akkor mi hová menekülhetünk? Vajon lesz hová? Ki fogad be minket?” – sorjázta a kérdéseket a tízéves kislány.

Nem gond, ha a gyerek tudja, mi történik a világban

Kacsó Bella pszichológusnak két lánya van, a kicsi első, a nagy tizenegyedikes. Ahogy fogalmazott, nem takargathatja a témát, nyíltan beszélnek otthon a háborúról, megnézik a híreket, majd megbeszélik. „Nem gond, ha a gyerek

„Csakhogy nekem eszembe jutott az, amikor azt mondta a koronavírus-járványról is, hogy az Kínában van, és nem jön ide el. Aztán eltelt két hónap, és itt volt, és nem mehettünk iskolába, és mindent lezártak” – teszi hozzá a kislány.

tudja, mi történik a világban. Mivel már betekintést kapott, nincs megijedve, nem reagál hevesen” – teszi hozzá, akárcsak azt, hogy megkérdezte a nyolcéves kislánya tőlük, hogy „itt lehet baj, ide is eljöhet a háború?” Azt a választ adta, hogy messze vagyunk, nem lesz itt háború. „Meg kellett nyugtatnom, hogy nem lesz baj. A tizenegyedikes gyerek felfogja a háború súlyát, és átérzi azoknak a helyzetét, akik menekülésre kényszerülnek. „Nem fél, hanem empátiával viszonyul az eseményekhez, azokhoz, akik ott élnek, akiket testközelből érintenek az események. Részt vesz a gyűjtésben, ő is vitt konzerveket az egyik gyűjtőpontra” – magyarázta az édesanya.

„Még viccből sem fogadnék semmire”

Kerekes Szilárd történelem szakos tanár a vásárhelyi Liviu Rebreanu Középiskolában, ahol az 5. osztály osztályfőnöke. Elmondta, hogy tanítványai érdeklődnek, kérdezzétek a háború felől. „Gondolom, azért is, mert így jól eltelik az óra, de vannak néhányan, akiket nagyon érdekel a téma, jól informáltak” – mondta, hozzátéve azt is, azt nem tudja, hogy egymás között beszélgetnek-e erről, ahogy arról sincs tudomása, hogy a menekültekhez miként viszonyulnak. Mikor említette az egyik osztályban, hogy mennyire nem tesszik, hogy Ukrajnában megtiltották a férfiak távozását, és olyanokat is köteleznek a harcokban való részvételre, akik ezt nem akarják, például a kárpátaljai magyarokat, akkor intenzíven bólogtattak a diákjai, vagyis értették, hogy miről is van szó.

„Én magamtól nem beszéltem volna túl sokat erről. Kivéve hetedikben, mert ott épp a második világháború kitörésénél tartok. Azt emeltem ki, hogy manapság divatos párhuzamot vonni az 1938–1939-es eseményekkel (Csehszlovákia feldarabolása, Ausztria megszállása, Lengyelország megtámadása), és sokan Putyinban egy új Hitlert látnak, akit meg kell állítani, amíg lehet... Többen arra kíváncsiak, hogy mi következik: például Ukrajna teljes megszállása vagy világháború. Erre olyasmit szoktam mondani, hogy nem tudom, mert nem látok bele Putyin fejébe, és ezelőtt három héttel az elemzők többsége azt gondolta, hogy nem lesz háború, mégis lett. Tehát még viccből sem fogadnék semmire. Volt valamelyik nap egy olyan kérdés is, hogy kivel tartok... Mondtam, hogy egyik féllal sem, ki is fejtettem miért. Szóval nem tudom megállni, hogy ne mondjak véleményt, de nem tudom lemérni, hogy ezzel befolyásolom-e őket az események értelmezésében. Nem is vagyok benne biztos, hogy szeretném” – válaszolta Kerekes Szilárd.

„És akkor mondta anyukám, hogy kitört a háború”

Mi jutott eszedbe először, amikor meghallottad, hogy kitört a háború? – kérdeztük a hetedik osztályos Sütő Borókatól. „Reggel korán volt, felkeltünk, hogy készülődjünk az iskolába, és akkor mondta anyukám, hogy kitört a háború, Oroszország megtámadta Ukrajnát.

Február vége óta mindenki aggodalommal figyeli az ukrainai történéseket, a felnőttekről a gyerekekre is átragadhat a háborútól való félelem

Már az iskolában is volt szó róla, de el sem hittem, hogy még ma is létezik ilyen, hogy emberek fognak meghalni azért, mert jönnek valakik és lebombázzák őket” – fogalmazott Boróka, majd elmondta azt is, hogy a háborúval kapcsolatban attól fél a leginkább, hogy nehogy ide is elérjen, hogy minket is löni, bombázni kezdjenek, és el kelljen menekülnünk. Hogy mi a legrosszabb a háborúban? „Az nagyon rossz, hogy egy csomó házat lebombáznak, hogy sokan meghalnak, fiatalok és idősök is, és hogy olyan sok embernek muszáj elmenekülni otthonról. Nem értem, hogyha valakinek a legnagyobb az országa a világon, miért kell neki még egy kicsi rész? Pedig lehetne békében is élni” – foglalta össze gondolatait a hetedikes diáklány.

Petra hatodik osztályos, és naponta hallja a híreket, szüleivel együtt nézi a tévét, követi az eseményeket. Elmondta, az elején nagyon megijedt, eddig ugyanis csak a történelemtankönyvben vagy egyes olvasmányjaiban találkozott a háborúval. Azt gondolta, itt a közelünkben, Európában már nem történhet soha többet háború. „Hiszen ma mindent meg lehet beszélni, ezért szerveznek konferenciákat, ezért vannak a diplomaták. Ha valamelyik országnak problémája van egy másik országgal, akkor azt megbeszélik, és megpróbálják helyrehozni, de senkit nem ölnek meg, vagy senkinek nem döntik romba a házat” – magyarázta a hatodikos lány, akinek a szülei is elmagyarázták

a történeteket, tudja, mivel jár a háború, azt, hogy miért menekülnek az emberek. „Mert félnek, féltik az életüket. Nem tudják, hogy hol fogadják be őket, de akkor is inkább elmennek otthonról, mert ott most nem biztonságos” – teszi hozzá, akárcsak azt, hogy nagyon sajnálja azokat a gyerekeket, akiknek a háború miatt ilyen nehézvé vált az életük.

Bármi is történjen, azt tudni fogják

Bartha Noémi két fiával sokat beszélget a háborúról, hiszen nagyon érdekli a gyerekeket, hogy mi történik a szomszédos országban. „Állandó téma nálunk, hogy kik háborúznak, és miért, mi történik azokkal, akiknek összedől a házuk, vagy miért alszanak a metróban az emberek, és miért indulnak el a városokból. Láták a hírekben, hogy sokan jönnek Romániába, így arra is kíváncsiak, hogy itt hol fognak lakni, van-e elég pénzük, mit esznek, járnak-e a gyerekek majd iskolába, hazatérnek-e, ha véget ér a háború” – magyarázta az édesanya, aki megmutatta a fiainak a térképet, beszélget velük rendszeresen az eseményekről, hogy hiteles kép alakuljon ki bennük a történetekről. „Mondtam nekik, hogy semmit nem titkolok el, bármi is történjen, azt tudni fogják, engem kérdezzenek, ha valamit hallanak, vagy látnak az interneten” – teszi hozzá.

MOLDOVÁN ZENKŐ

zenni13@yahoo.com

Elbagatellizálni és elhallgatni sem kell a háborús témát

A február utolsó napjaiban kirobbant ukrán–orosz háború híreivel a gyermekek is szembesülnek nap mint nap. Az internetes platformokon képek és videók jönnek szembe velük, melyek tankokat, fegyveres katonákat, a két fél között dúló harcokat, romba döntött épületeket, menekülő embereket, köztük gyerekeket is ábrázolnak. Ugyanakkor otthon a szülők, rokonok is sokat beszélnek az elmúlt hetek történéseiről, a háború eredményezte bizonytalanságról, a humanitárius katasztrófáról, így a rossz érzést, tanácstalanságot a legkisebbek is érzékelik. Ezenkívül minden családban keringenek háborús történetek, amelyeket nagyapák meséltek, mesélnek,

Nem célravezető, ha a szülő elhallgatással, a helyzet bagatellizálásával, a humorral vagy az agresszív elutasítással magára hagyja a gyermekét félelmeivel, szorongásaival.

tragédiákról, amelyeket maguk vagy felmenőik éltek át az első vagy második világháborúban. Ezekre a legtöbb esetben úgy tekint a fiatal korosztály, mint a múlt történései, amelyek többé nem fordulhatnak elő, csupán egy-egy filmben, regényben térnek vissza. Az iskolában is szóba kerül a háború témája, ugyanis nagyon sok oktatási intézmény szervez adománygyűjtést a kárpátaljai menekültek megsegítésére, így óhatatlanul felmerül a gyerekekben, hogy mi lesz, ha a háború az országot is eléri, és innen is menekülni kell, vagy mi történik, ha az apát, nagyobb fiútestvérét, férfit rokont elviszik katonának. Míg a nagybácska gyermekek tudják, hogy mit is jelent valójában, ha fegyveres konfliktus dül a szomszédos Ukrajnában, egy óvodás még nem képes értelmezni a háború fogalmát, számára

ijesztően hat, ha tankokkal lőnek, bombáznak. Minden szülőben felmerül ilyenkor, mennyit és hogyan lehet beszélni a gyerekekkel háború valóságáról, hogy megóvják őket a sötét jelentől és baljós jövőképektől.

Nem szabad elbagatellizálni, elhallgatni a helyzetet

Gyermekpszichológusok azt tanácsolják, mindenképp beszélni kell a gyermekekkel a háborús helyzetről, nem szabad eltagadni sem a történeteket, de túlreagálni sem kell azokat. Szem előtt kell tartanunk, hogy rengeteg az álhír, úgyhogy csak annyit mondhatunk, amit biztosra tudunk, nevezetesen, hogy nem itt zajlik a háború, mi itt biztonságban vagyunk, és reméljük, hogy az államvezetők tárgyalásai minél hamarabb lezárják ezt a háborús helyzetet.

Kádár Annamária pszichológus, a Maszol.ro hírportálnak arról beszélt, hogy nem célravezető az az eset, ha a szülő elhallgatással, a helyzet bagatellizálásával, a humorral vagy az agresszív elutasítással magára hagyja a gyermekét félelmeivel, szorongásaival. Ugyanakkor az sem egészséges a gyermek lelki fejlődése szempontjából, ha túlzottan részletekbe menően válaszolnak gyermekeiknek, ha azok a háborúról érdeklődnek. A marosvásárhelyi szakember szerint nem jó elhallgatni azt sem, hogy a háborúban áldozatok is vannak. „Ha kegyes, ködös hazugságokat mondunk a gyermekünknek, hogy így védjük meg, a hiányzó részeket a fantázia segítségével pótolja, ami még sokkal nyomasztóbb lehet, mint a valóság. Ha meg akarjuk kímélni a fájdalomtól a gyermeket, és agresszíven elutasítjuk az érdeklődését, esetleg hamis optimizmust erőltetünk magunkra, gyakorlatilag magára hagyjuk félelmeivel, szorongásaival. A titkolózás a bizalom, az érzelmi biztonság, a kapcsolat megtartó erejétől foszt meg, és gyengíti meg a kapcsolatainkat, mert a gyerek azt tapasztalja, hogy beszélhet őszintén a félelmeiről,

szorongásairól” – mondta el a Maszolnak a mesepszichológus. Hozzátette, szülőként arra kell figyelni, hogy gyermekünket mi és hogyan foglalkoztatja, és bátorítsuk, hogy kifejezze az érzéseit, mondja el, mire gondol a háborúval kapcsolatban.

A szokások, rituálék, mint például az esti mesemondás rítusa is, összekovácsolnak, biztonságot adnak, reménységet keltenek. Azt jelzik, hogyha a belső világunkban rend van, szokásaink nem változnak, kint sem történhet nagy baj.

A mesék mint kapaszkodók háború idején

A mesék kapaszkodót nyújthatnak a sok negatív érzés és gondolat feldolgozásában, ugyanis többségük azt üzeni, hogy egyszer minden jóra fordul, helyreáll a rend. A mesét hallgató gyermekben kialakuló belső képeknek hatalmas jelentőségük van, mivel ez az érzelmi tudás, a mesékben kódolt információk, szimbólumok elraktározódnak a jobb agyféltekében, és később életbölcsséggé válhat. Ez a tudás erőforrásként jelenhet meg a krízis- és problémahelyzetekben is, mint amilyenben most is találtuk magunkat – fejtette ki a mesepszichológus. Hozzátette, a mese nem racionális úton készít fel a felnőtt létére, hanem mágikus, irracionális módon. „Nem a problémamentes élet ígértét kapjuk meg a mesékből, hanem annak a reményét, hogy még a legkisebbek, a legesendőbbek is boldogulnak, ha adottságaikat és lehetőségeiket mozgósítják, ha nem hátrálnak meg az akadályok, megpróbáltatások előtt. Ezenkívül a szokások, rituálék, mint például az esti

mesemondás rítusa is, összekovácsolnak, biztonságot adnak, reménységet keltenek. Azt jelzik, hogyha a belső világunkban rend van, szokásaink nem változnak, kint sem történhet nagy baj” – hangsúlyozta a szakember.

Életkoruknak megfelelően beszélni a gyerekekkel a háborúról

Pszichológusok azt tanácsolják, az életkoruknak megfelelően kell beszélni a háborús történetekről a gyerekekkel, azonban a híradásokban megjelenő képi világot nem feltétlenül kell és szabad eléjük tární. Földi Rita magyarországi klinikai szakpszichológus a háború kitörésének napjaiban az M1 televíziócsatorna műsorában arról beszélt, hogy nem lehet és nem is kell a gyermeket elzárni a tényektől, hiszen óhatatlanul is hall dolgokat, azonban érdemes a tényekre szorítkozni, azokat tömören elmondani neki életkorának megfelelően. „Már egy 5-6 évesnek is el lehet mondani, hogy háború van, ezért embereknek el kell elhagyniuk otthonaikat, tehát minden olyan dologról lehet beszélni, amit megért, de mélyebben nem kell taglalni a helyzetet” – mondta a szakember. Ezzel kapcsolatban hozzátette, a szörnyűségeket, a halottak képeit nem kell mutogatni a gyerekeknek, mert a nyers képi világ rossz hatással van rájuk, azok visszajöhetnek álmukban, vagy behelyettesítik azokat a saját életükbe, tehát az ezzel való szembesítés még korai számukra. A felnőtteknek tisztában kell lenniük, hogy a gyerek kognitív képességei nincsenek azon a szinten, hogy minden összefüggést és a vészhelyzet nagyságát valóban felmérje. A pszichológus azt javasolja, hogy lehetőség szerint ne a gyerekek előtt beszéljenek a felnőttek a háború részleteiről, de ha a gyerek kérdez, arra válaszoljanak, hazudni, letagadni nem szabad semmit.

A szorongás „súlypontját” a segítségnyújtás felé helyezni

Az oktatási intézményeknek fontos szerep jut abban, hogy megfelelően tematizálják a háború történeteit a gyermekek körében. A szakemberek szerint ha az iskolában, az osztályban téma a háború, akkor a pedagógussal lehet erről beszélni, de direkt behozni az osztálybeszélgetésekbe a témát, nem szükséges. A pszichológusok kiemelik, a háború eredményezte bizonytalan helyzetben hasznos lehet a

gyerekekben rejlő szorongás „súlypontját” a segítségnyújtás felé helyezni. Meg lehet beszélni velük, hogy a már nem használt játékaikat, ruháit felajánlhatják azon gyerekek számára, akiknek el kellett jönniük otthonról.

A háború kitörését követően Erdély-szerte számos oktatási és kulturális intézmény, civil szervezetek, magánszemélyek, vállalkozások is az országba érkez

a kárpátaljai magyar menekülteket. Mint fogalmaztak, Ukrajnában jelentős számú magyar kisebbség is él. Kárpátalja, akárcsak Erdély, többek között az őshonos magyar kisebbség otthona is, akiket ugyanúgy érintenek a háború borzalmai, mint ukrán nemzettársaikat. „A kárpátaljai magyarok közül sokan Magyarországon kerestek és keresnek menedéket, az anyaország pedig példamutató szervezés-

Az aggodalmak közepette nagyon fontos a gyermek megnyugtató, biztonságérzetének megerősítése

ukrán menekültek megsegítésére siettek, vagy az Ukrajnában maradtak számára gyűjtöttek adományokat. Több, oktatással foglalkozó szervezet, köztük a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) is szolidaritását fejezte ki a háború sújtotta Kárpátalja lakossága, pedagógusai, családjai iránt. A pedagógus-szervezet Facebook-bejegyzésben felhívta a figyelmet a hiteles forrásból történő tájékozódásra. Közltek, a www.karpat.in.ua magyar nyelvű internetes oldalról szerezhetünk hiteles információkat a háborús helyzet alakulásáról, az ügyben egyeztettek a Kárpátaljai Magyar Pedagógus-szövetséggel is.

Széles körű összefogás

A kolozsvári Apáczai Csere János Elméleti Líceum vezetősége levélben fordult az iskolába járó gyerekek szüleihez, hogy amennyiben tehetik, támogassák a

sel sietett a bajba jutottak megsegítésére. Bár nagyon sokat sajnós nem tehetünk, de ebben a rendkívüli helyzetben mi sem maradhatunk tétlen. Fejezzük ki összetartozásunkat, együttérzésünket mindazokkal a magyar testvéreinkkel, akik önhibájukon kívül kényszerültek lakhelyük elhagyására, akik között hozzád hasonló fiatal fiúk és lányok is szép számmal vannak” – áll a felhívásban. A menekültek iránti szolidaritásukat fejezték ki a dévai Andrei Mureșanu Általános Iskola diákjai is. A Hunyad megyei kisiskolások papírból készült galambokat mint a béke szimbólumát tűzték ki az oktatási intézmény kapujára. A fehér és kék-sárga ukrán nemzeti színekre festett madarakra üzeneteket is írtak, így fejezve ki támogatásukat az Ukrajnából elmenekült gyerekek helyzetével kapcsolatban.

D. SZ.

Beszélgetés Ladó Gáborral, a csíkszeredai Nagy Imre Általános Iskola történelemtanárával

Családunk is a történelem része

A hitet lehet-e oktatni úgy, mint a történelmet vagy bármelyik más tantárgyat, milyennek látja az oktatás jelenét, szerinte melyek a tanügyi rendszer hibái? Tényleg túl sok-e a tananyag egy-egy tantárgyból, és hogyan alkalmazható a Franz Ketről elnevezett valláspedagógia-módszer a hétköznapi életben – többek között ezekről kérdeztük Ladó Gábort, a csíkszeredai Nagy Imre Általános Iskola történelemtanárát.

– *Hogyan és miért választotta a pedagógusi pályát?*

– Nem is tudom pontosan, hogy mikor szilárdult meg bennem az a gondolat, hogy pedagógus szeretnék lenni. Annyi biztos, hogy 9. osztályos koromban, amikor az egyik osztályfőnöki órán

– *Miért éppen a történelem és vallás szakot választotta?*

– Eredetileg csak a történelem szak lebegett a szemem előtt, mondhatni isteni közbenjárás, kegyelem volt, hogy a vallás is szóba került. Amikor éppen az érettségi utáni dolgaimat tervezgettem, az egyik vasárnapi szentmise után megpillantottam a kolozsvári Római Katolikus Teológia Karának szórólapját, amelyben láttam, hogy meghirdették a teológia–történelem szakot is. Amikor sikeresen túl voltam az érettségi vizsgán, felvételiztem a teológiára is és a történelem szakra is. Utóbbira fizetési helyre kerültem be, így nem volt kérdéses, hogy a teológiát választom. Egyáltalán nem bántam meg a döntést, hisz nagyon jó közösséget ismertem meg, jó és kiváló szakembereket, akik az elmém pallérozása mellett a lelkünket is ápolták. Később, gyakorló pedagógusként gyakran szembesültem azzal a kérdéssel, hogy melyik szakomat szeretem jobban, most is azt mondom, mindkettőt egyformán szeretem, nem tudok különbséget tenni közöttük.

veszhetünk el. Fontos ismernünk a saját múltunkat is, mert ez is az identitásunk, személyiségünk része. A harmadik dolog, amit szeretnék a diákjaimnak átadni, az a történelem szeretete. Úgy gondolom, hogy lépten-nyomon találkozunk a történelemmel, akár akkor, amikor régi pénzméket, bélyegeket gyűjtünk, vagy egy író, színész életéről, városunkról olvasunk. Ugyanakkor a családunk is a történelem része, elég,

Én a kis papírlapra azt írtam, hogy tanár akarok lenni. 12. osztály végén egy tanárunk azt a feladatot adta nekünk, írjunk levelet a 20 évvel későbbi önmagunknak, ebből a levélből már jól kivehető volt az, hogy érettségi után a pedagógusi pályát akarom választani.

megkérdezte Mihály András osztályfőnököm, aki maga is nagy hatással volt rám, hogy ki mi szeretne lenni. Én a kis papírlapra azt írtam, hogy tanár akarok lenni. 12. osztály végén egy tanárunk azt a feladatot adta nekünk, írjunk levelet a 20 évvel későbbi önmagunknak, ebből a levélből már jól kivehető volt az, hogy érettségi után a pedagógusi pályát akarom választani. Volt egy rokonom is, aki a Márton Áron Főgimnázium testnevelő tanára volt. Róla is sokat hallottam az itt eltöltött éveim alatt. Mindig azt mondták róla, szavatartó szigorú tanár volt, aki megkövetelte a minőségi munkát.

– *Immár tizenkét éve tanít. Mi a pedagógusi hitvallása?*

– Pedagógusi munkám során először is fontosnak tartom a keresztény katolikus értékek továbbadását. Elsősorban arra próbálom nevelni a tanulókat személyes példámon keresztül és szóban is, hogy minden körülmény között az Istent szerető embernek kell lenni. Hisz, ha valóban szeretem az Istent, akkor nem ártok az ő teremtményének sem. Továbbá fontosnak tartom kisebbségben élő magyarként a nemzeti identitásunk megőrzését, gyökereink ismeretét. Úgy tartom, ha ismerem a gyökereimet, van kapaszkodó, van támasz, és így nem

ha csak arra gondolunk, amikor a nagytata a régi idők fényképeit nézegeti, és meséli azokról az unokáinak.

– *Hitoktatóként is dolgozott. Ön szerint a hitet lehet-e oktatni úgy, mint a történelmet vagy bármelyik más tantárgyat?*

– Szögezzük le, a hit Isten ingyenes ajándéka, mondhatjuk kegyelem. Oktatni, tanítani nem lehet, a vallásunkról ismereteket adhatunk át, hisz az kézzel fogható. Úgy gondolom, a pedagógus, hittanár feladata az, hogy az ember szívében, lelkében elültetett hit magját gondozza, óvja, hogy növekedjen és kiteljesedjen. A vallásmódszertan ebben is

Ladó Gábor

nyújt segítséget a pedagógusnak. A másik dolog, hogy igenis lehet és kell is oktatni a vallást, egy olyan generáció nőtt fel, akinek nincs, kevés vagy téves információi vannak a vallásáról, emiatt torzult az istenképe és az egyház képe is. Otthon a családban nagyon kevesen kapnak megfelelő nevelést vallási téren, úgy tűnik, mintha az egész a szokás szintjére süllyedt. Persze, azért hála Istennek, van ellenpélda is, és ezt jó látni.

– Milyennek látja az oktatás jelenét? Ön szerint mik a legnagyobb nehézségek a pedagógusi pályán, hogyan látja, melyek a tanügyi rendszer hibái?

– Erre csak annyit mondok, a pedagógia olyan, mint a foci, mindenki (úgy véli) „ért hozzá.” Azt gondolom, a tanügyi rendszerünk hibáit bárki hosszasan tudná sorolni, akár a szülők, akár a taná-

Elsősorban arra próbálom nevelni a tanulókat személyes példámon keresztül és szóban is, hogy minden körülmény között az Istent szerető embernek kell lenni. Hisz, ha valóban szeretem az Istent, akkor nem ártok az ő teremtményének sem.

rok, de még a diákok is. Nem is szoktam lovagolni a kérdésem, hanem igyekszem megállni a helyemet, és elvégezni azt a feladatot, amire hivatást kaptam. Mégis, hogy válaszoljak a kérdésre, a tanügyi rendszerünk legnagyobb hiányosságát abban látom, hogy nincs következetesség, a rendeletek egymást érik, sokszor egymásnak ellentmondó utasítások érkeznek. A pedagógusok ilyen helyzetben megpróbálják kihozni magukból a legjobbat, és reménykednek a lehető legjobb eredményben. Aztán gyakran megtörténik az is, hogy kijön egy rossz vizsgaeredmény, és amiatt mindenki a pedagógust szidja. Ez az összevisszaság nagy elhivatottságot követel a pedagógusoktól, akik sokszor a tűzvonalban vannak. A pedagógusok társadalmi

támogatottsága sem jó, nincs megbecsülve, sokszor lenézik a tanárokat, és sokan nem látják a valódi munkát a háttérben, csak azt a hat-hét órát, amelyet az iskolában tölt. Néha jólesne egy kis támogatás, jó szó, biztatás.

– Gyerekek, szülők és pedagógusok is gyakran panaszkodnak arra, hogy egy-egy tantárgyból túl sok a tananyag. Ön is így látja?

– Nem olyan régen olvastam, hogy a történelem az egyetlen olyan tantárgy, ahol évről évre bővül a tananyag. A viccet félretéve, úgy gondolom, bizonyos esetekben valóban úgy tűnik, hogy nagyon sok az, amit a gyerekeknek tanulniuk kell, főleg vizsgatantárgyak esetében. Történelemből van egy jókora szabadságunk. Az új, képességalapú iskolai programokat nézve bizonyos fókig a tanárra van bízva, hogy mi az, amit fontosnak tart a tananyagból, amelyen keresztül bizonyos képességekre, képességekre neveli a gyerekeket. Természetesen a gyerekeknek és a szülőknek meg kell érteniük, hogy bizonyos információkat el kell sajátítani a tanulónak, például azért is, hogy ki tudja fejteni a véleményét, vagy egyes történelmi eseményeket értékelni tudjon.

– Az elmúlt tizenkét évben is sokat fejlődött a világ. Napjaink gyerekei egyre inkább az okoseszközökön nőnek fel. Mit tapasztal, mivel lehet őket a leginkább megszólítani? Gondolom, a tizenkét évvel ezelőtti módszerekkel egyre inkább nehezebb...

– A gyerekek életében valóban fontos szerepet játszanak az okoseszközök, de csak az a rész, amely a közösségi médiát illeti: Instagram, Facebook, TikTok. A pandémia megmutatta, hogy mennyire nem tudják használni a fejlődést és a tanulást segítő okoseszközeiket. Viszont az is igaz, hogy könnyen megtanulják használni, alkalmazni az eszközöket. Természetesen az új dolgok, módszerek felkeltik a diákok érdeklődését, azt hiszem, minden tantárgyból nagy sikernek örvend a Kahoot alkalmazás, amelyet fejezetzáró ismétlésként szoktunk használni. Egyébként úgy látom, hogy a nevelői munkában törekedni kell a változatosságra, különben hamar unalmassá válik a diákok számára.

– Az elmúlt években elindult a Franz Kett-pedagógia útján is. Miért tartotta fontosnak, hogy a reformpedagógiaként is emlegetett módszert megtanulja, illetve, hogyan tudja alkalmazni a hétköznapi napokban?

– Csíkszeredában egy 2016-ban szervezett képzés során ismerkedtem meg ezzel a valláspedagógiával. Nagyon megtetszett, és kerestem a módját, hogy még jobban megismerhessem, és elmélyüljek benne. Nem akartam azt sem, hogy kon-tárként egy-két bemutató foglalkozás után, módszertani ismeretek nélkül, hibásan alkalmazzam. Ezért 2017-ben kaptam az alkalmon, amikor meghírdettek egy kétéves képzéssorozatot, amelyet a németországi Franz Kett Intézet jóváha-

Úgy látom, hogy a nevelői munkában törekedni kell a változatosságra, mert ha nem, hamar unalmassá válik a diákok számára a tananyag.

gyásával Csehországból érkezett szakemberek tartottak Nagyváradon. Ez arra adott lehetőséget, hogy a saját szakterületemen, tevékenységemben alkalmazzam ezt a pedagógiát. Mivel elsősorban valláspedagógiáról van szó, így a plébániai hitoktatás keretén belül használom, de amikor az iskolában is voltak vallásóráim, akkor is használtam.

– Van-e olyan üzenete, tanácsa, amelyet a mindenkori diákoknak megfogalmazna? Ha igen, mi az?

– Szerintem a mindenkori diák egyik legfontosabb tulajdonsága a kíváncsiság, a nyitottság az új dolgokra, a pontosság és a szépség. Így József Attila szavait idézve üzenem „dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes.” Tanuljatok, okosodjatok, hogy tanítotok, iskolátok büszke lehessen rátok, ahogy iskolánk himnusza is mondja.

BIRÓ ISTVÁN

biro.istvan@hargitanepe.ro

Tudjuk, hogy fontos, mégse mozgunk eleget

Az elmúlt évtizedekben folyamatosan romlik a diákok egészségi és fizikai állapota, sőt a sportolás, illetve testmozgás iránti érdeklődésük is egyre inkább hanyatlik. Ezzel ellentétben viszont az elméleti órák száma rohamosan nő, a délutáni szabadidős tevékenységeket pedig az érettségi tantárgyakra való felkészülés és a kisegítő órák teszik ki többségben. Ezek az elkeserítő jelenségek jellemzik a jelenkort, és alakítják a jövő generációját.

Mindenki fáradt, senkinek nincs ideje semmire

A sportolás és a mindennapi testmozgás egészségre gyakorolt jótékony hatásait mindenki fel tudja sorolni már. Mindenki tudja, hogy fontos és szükséges ahhoz, hogy kiegyensúlyozott, hosszú életet éljünk. Mindenki tudja, hogy az egészségünk a legfontosabb, és azt is, hogy ha egészségünk nincsen, akkor semmink sincsen. Azt is tudjuk viszont, hogy az egyszerű, ám rendszeres hétköznapi testmozgással optimális szinten tarthatjuk a testsúlyunkat, sőt még a szellemi jóllétünkre, azaz kedélyállapotunkra is rendkívül kedvező hatással van. Az olyan jelenkori civilizációs betegségek, mint a túlsúly okozta szív- és érrendszeri problémák, a magas vérnyomás és a cukorbetegség mind megelőzhetőek lennének, ha hétköznapi életstílusunkból nem maradna ki a fizikai aktivitás. Mindenki fáradt, és senkinek nincs ideje semmire. Hogyan és meddig kívánunk még így élni? De ami még fontosabb – hogyan és miként segítjük a jövő generációját egy olyan életstílus kialakításában, melyben mind fizikálisan, mint mentálisan egészségesben élhetnek?

Az ülőmunkával lehet sokat keresni

Nem, a válasz nem „pluszmatekórában”, a tízes érettségiben és az államilag támogatott egyetemi helyben rejlik. A mai gyermek számára az ülő- és „az egy katicányi” munka a vonzóbb, de nem

Csak akarat kérdése. Ha valakiben megvan a szándék, akkor akár a parkban is végezhet rendszeresen testmozgást

azért, mert kényelmes és könnyű, hanem mert sokat lehet keresni vele. Képernyőméretűre zsugorodott a világ, és már senki nem akar olyan munkát végezni, amihez viszonylag sok, sőt megerőltető fizikai munka szükségeltetik. Hiszen akár egy házat is megtervezhetnek, és felépíthetnek a megfelelő számítógépes programmal már, ráadásul jobban is fizet, mint a kétkézi mesterség. Ha pedig időközben esetleg olyan egészségügyi problémák adódnak, mint a mozgásszegény életmód okozta túlsúly, megrendelhetik maguknak a „legszuperebb” és „leghatékonyabb” étrend-kiegészítőket és az úgynevezett fogyitáblákat, melyekkel varázslatos módon hetek alatt szabadulhatnak meg a hosszú évek alatt felhalmozott pluszkilóktól. Egy gombnyomásra letölthetőek a különböző edzésalkalmazások, sőt akár az otthon kényelméből is edzhetnek online egy profi személyi edzővel, aki még a megfelelő étrendet is megírhatja nekik. Persze nem ingyen.

A döntés ingyenes

Sokat hallani manapság, hogy semmi sincsen ingyen, pedig a legértékesebb

dolgokért egy árva vasat sem kell fizetnünk. A döntés képessége, mellyel felállunk a képernyő előtt, és felhúzzuk a futócipőt, ingyen van. A mozgás szabadsága, a tiszta levegő és a belső párbeszédünk, mellyel motiválni tudjuk magunkat a „csak még egy lépésre”, amikor elfáradunk, ingyen van. Emberi lényként olyan aggyal rendelkezünk, amit még most sem volt képes semmilyen hiper-szuper számítógép túlszárnyalni, mégis, ha belegondolunk, egész testünk legcsodálatosabb szervét inkább használjuk a profit termelésre, mint arra, hogy valóban örüljünk az életnek. A technológia az emberiséget olyan mértékbe kerítette a hatalmába, hogy elfelejtettünk elegendő energiát fektetni az egészségünkbe, a valódi jóllétünkbe, nem beszélve szociális kapcsolatainkról. Elgondolkodtunk már azon, hogy az esti híradóban miért csak az utolsó pár perc szól a sporthírekről, vagy hogy az újságokban miért kapja ez a témakör az utolsó oldalt? Vagy ami még érdekesebb... az iskolában miért ebből a tantárgyból van a legkevesebb? Pedig a reklámok túlnyomó

része az egészségről szól: „mozogjunk mindennap legalább fél órát”, „igyunk legalább másfél liter folyadékot”, „óvjuk az egészségünket, járjunk a természetben”, „gyermekeink testi-szellemi jólléte érdekében, töltsünk minél több minőségi időt velük”... és még sorolhatnánk. A média tele van az egészséges életmódra vonatkozó jótanácsokkal, a csapon is az folyik, hogy mit és hogyan kell tenni, de valamiért mégsem teszi senki, vagy csak oly kevesen.

Hétköznapi rutinjaink hatalma

Ami hiányzik mindazokból, akik csak nézik az effajta reklámokat, de nem tesznek semmit, az a tudatosság, melyet a legegyszerűbben az iskolai testnevelés és sportórákon sajátíthatnának el. Természetesen ha az mindennapos volna. Semmi sem válik természetessé és egyértelművé, ha az nem válik a mindennapjaink részévé. A hétköznapi rutinjaink tesznek minket azzá, akik vagyunk, akarva-akaratlanul is befolyásolva mind a fizikai, mind a szellemi jóllétünket. Egy átlagos hetünk gyors elemzésével igen könnyen választ kaphatunk arra, hogy mit teszünk meg, és mit nem teszünk meg annak érdekében, hogy teljes körű és a lehető legegészségesebb életet élhessünk. Országunk tanügyi rendszerének heti egy vagy maximum két tornaórája közel sem elég ahhoz, hogy kialakulhasson a tanulóban a mindennapi testmozgás egészségmegőrző és betegségmegelőző tudatossága. A testnevelés-oktatás legfőbb célkitűzései között büszkén szerepel az élethosszig tartó aktív és tudatos testmozgással teli életmód kialakítása, ám ez a jelen körülmények között semmiképp nem vagy csak igen csekély mértékben valósítható meg.

Fizikailag inaktív tantárgyak

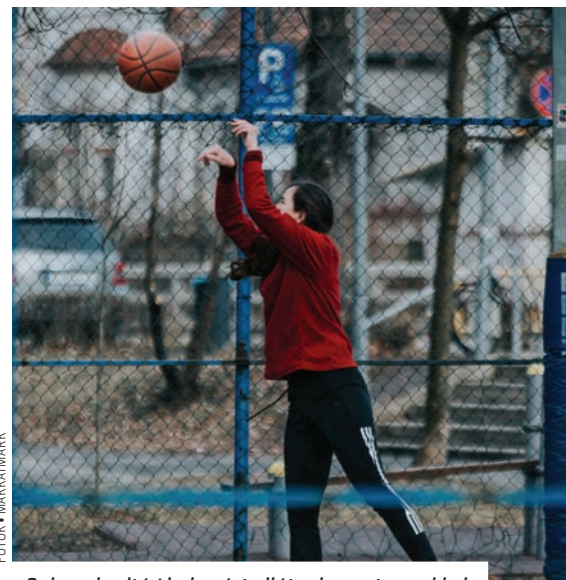
Az iskolai tantárgyak több mint kilencven százaléka fizikailag inaktív, azaz padban ülős, tanárra és táblára figyelős, papírra körmölős tevékenység, ami ellenben megköveteli az igen magas szintű szellemi aktivitást. A szellemi aktivitás, a koncentráció és a figyelem legnagyobb mértékben a tanuló érdeklődésétől, a tanóra idegrendszerre ható impulzusaitól, illetve az agy oxigenizációjától függ. Ez utóbbit mi sem segíthetné elő a leghatékonyabban, mint a fizikai aktivitás, azaz a mozgás.

Tudományos vizsgálatok bizonyítják, hogy az iskolai teljesítmény nagymértékben nő azon tanulók esetében, akik rendszeres, azaz mindennapi testmozgást végeznek, vagy aktívan sportolnak. Tévhit, miszerint a sportoló gyerekek butábbak a nem sportoló társaiknál, vagy gyengébb a teljesítményük az iskolában. A fizikailag aktív életmódot folytató tanulók figyelmesebbek, könnyebben tudnak koncentrálni, energikusak és fogékonyabbak a tanulásra. Nem beszélve az olyan pszichológiai jelenségekről, mint a depresszió vagy a szorongás, melyek ritkábban vagy szinte alig fordulnak elő az aktív életmódot folytató tinédzsereknél. Az iskolai szünetek szabad levegőn való aktív töltése nem véletlenül ajánlott, és a „szellőztess ki a fejed”, vagy „vezesd le az energiádat” típusú mondatok sem hiába hagyják el a pedagógusok száját. A csak az elméleti tantárgyakra fektetett túlzott hangsúly igencsak hozzásegíti a jövő generációját a szinte teljesen mozgásszegény életmód képviseléséhez. A diákok többsége úgy várja a testnevelésórát, mint a karácsonyt, ami csak egyszer van egy évben, hiszen ők érzik a legjobban, hogy mennyire szükségük van rá. Korosztálytól függetlenül. A mozgás képessége legalapvetőbb emberi tulajdonságunk, mely életünk első pillanatától az utolsóig velünk tart. Legyen óvodás vagy gimnazista, egyetemista vagy felnőtt, idős és agastyán, egyaránt igényli a mozgást, a helyváltoztatást, az aktivitást. Töltsünk be bármilyen társadalmi szerepet az életünkben, ha inaktív életet élünk, előbb-utóbb végül mégis rákényszerít a testünk, szervezetünk és legfőképpen az egészségi állapotunk az aktívabb életvitelre.

Ami felszabadít és kikapcsol

A testnevelés- és sportoktatás mindennapos tétele egyáltalán nem szürreális álomkép, hiszen Magyarországon ez már megszokott és egyértelmű. A világegészségügyi szervezet (WHO) a gyerekek számára napi 60 perc fizikai aktivitást javasol, mellyel nemcsak az inaktív életmód csökkentésére hozza fel a figyelmet, hanem a testmozgás egészségre gyakorolt preventív mivoltára is. Sajnos a valóság mégis azt mutatja, hogy a tanulók idejük legnagyobb részét inaktívan, padban ülve töltik. Az

órák közti szünetek a telefonról szólnak, mellyel nemcsak a mozgást és a rekreációt vonják meg maguktól, hanem a szociális interakciókat is, ami talán sosem volt nagyobb veszélyben, mint napjainkban. A délutáni, iskola utáni program szinte csak a kiegészítő órákról szól, legyen szó matematikáról, román

FOTÓK • MAKKAIMÁRK

Sok szabadtéri helyszínt ellátnak sportszerekkel, így akár a sétát megszakítva is lehet testedzést végezni

vagy angol nyelvről, esetleg más vizsgatantárgyról, minekutána a diák, aki a napjának több mint a felét padban töltötte, hazaérve nekilát a másnapi házi feladatainak. Szerencsésnek mondható az a gyermek, akinek még jut ideje heti 1-2 vagy akár több alkalommal valamilyen sportot űzni. Az elvárások magasabbak, mint valaha, és nemcsak a vizsgatantárgyakat tekintve. Talán semmi sem volna hatékonyabb a hétköznapi robot kiszabadulásából a gyermek és felnőtt számára is, mint az olyan típusú testmozgás vagy fizikai aktivitás, ami felszabadít, kikapcsol és energiával tölt fel. Az iskolai testnevelés és sport jelenlegi óraszámja közel sem elég a gyerekeknek, legfőképpen a jelen körülmények között. A mozgás szocializál, emberekkel hoz össze. A mozgás öröm és létszükséglet. A mozgás egészség. De hát... ezeket mind tudjuk. Csak tenni kell érte.

MATEI LINDA

matei.linda@yahoo.com

Egy kötetben Hargita megye összes tanintézte

Hargita megye oktatási intézményei – nevelés és kulturális örökség címmel adott ki könyvet a Hargita megyei tanfelügyelőség. A két nyelven megjelent kötet bemutatja Hargita megye összes tanintézetét, mindemellett gyermekek, pedagógusok, iskolaigazgatók és szülők véleményét is tükrözi.

Tizenhárom évvel ezelőtt már kiadott egy kötetet a tanfelügyelőség, amelyben bemutatta a megyében akkor működő

tanintézeteket. A *Hargita megye oktatási intézményei – nevelés és kulturális örökség* című könyv decemberben látott napvilágot, ám csupán február végén sajtótájékoztatóval egybekötött kerekasztal-beszélgetésen mutatták be először a csíkszeredai megyeházán. A kötetet Panaite Hajnal és Bartolf Hedwig tanfelügyelők kezdeményezésére készítette el a tanfelügyelőség a megyei önkormányzat támogatásával. Bartolf Hedwig a *Magyar Közoktatás* érdeklődésére elmondta, azért is tartotta fontosnak, hogy elkészüljön a két nyelven – románul és magyarul is – kiadott kötet, hogy minél többen egyre jobban megismerjék a megye sokszínűségét és oktatási intézményeit.

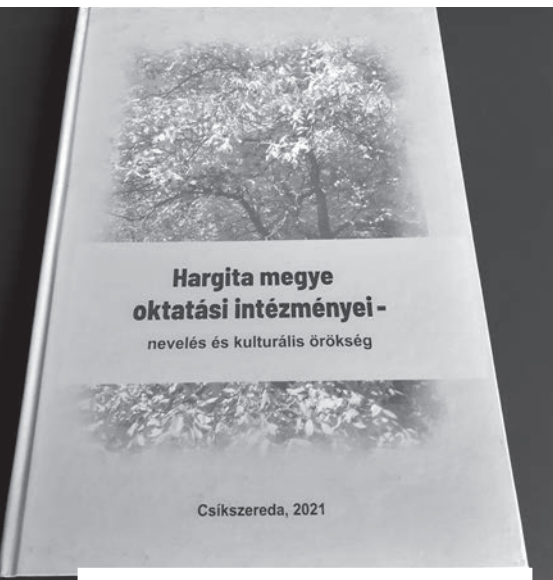
„A tizenhárom évvel ezelőtt kiadott könyv sokkal egyszerűbb változata volt a mostaninak, nem is volt kétnyelvű, hanem mindenki a saját nyelvén mutatta be a sajátját. Tehát a magyar iskolák magyarul, a román iskolák románul. A mostani megjelent románul is, magyarul is, és azért is tartottuk fontosnak a kiadását, hogy lássuk, hol állunk most, valós képet adjunk a megye tanintézeteiről. Ha valaki kezébe veszi a régebbi és a mostani könyvet, láthatja, hogy évekkel ezelőtt milyen tanintézmények voltak, és bizonyára meg fog lepődni. Egyrészt azért, mert ez egy sokkal összetettebb kötet, mint a korábbi, másrészt, láthatja, hogy azóta bizonyos iskolák megszűntek, azaz elveszítették jogi személyiségüket, és

összevonták más iskolákkal, illetve egyesek valamely tanintézmény alegységévé váltak” – mutatott rá Bartolf Hedwig. Megjegyezte: a kötet azt is bemutatja, hogy az iskolákban miként változott a tanárok és a diákok száma.

„Sok változás történt az elmúlt években, ezeket igyekeztünk részletesen bemutatni, illetve a mostani kötet egyik újdonsága az is, hogy sok véleményt is megjelenít. Például azt, hogy mit gondolnak iskolájukról a diákok, a tanárok, az igazgatók és a hajdani pedagógusok. Ez valóban egy összetettebb könyv, mint a korábbi” – tette hozzá a tanfelügyelő, akitől azt is megtudtuk, hogy a kötet két év alatt készült. A legnagyobb kihívást az iskoláktól kapott információk átdolgozása jelentette. Rámutatott, egyes szakterminológiákra sok oktatási intézmény más-más kifejezést használt, ezért egységesíteni kellett azokat.

„Jó lenne, ha tíz év múlva ismét megjelentene egy újabb kötet, hogy lássuk a változást, az újabb különbségeket – mondta Bartolf Hedwig.

A 138 Hargita megyei oktatási intézményt bemutató könyv egyelőre csak az azt igénylő oktatási intézményeknél elérhető.

A mostani megjelent románul is, magyarul is, és azért is tartottuk fontosnak a kiadását, hogy lássuk, hol állunk most, valós képet adjunk a megye tanintézeteiről

FOTÓ • BIRÓ ISTVÁN

BIRÓ ISTVÁN

biro.istvan@hargitanep.ro

Részlet a kötet előszavából

„Vajon mit jelentene egy gyönyörű, modern berendezésű, gyermek nélküli iskola? Mit jelentene egy kellemes környezettel rendelkező óvoda, az óvodások kristályos hangja nélkül? Mit jelentene egy jó hírű középiskola hozzáértő tanárok és jó képességű, szorgalmas diákok nélkül? Tudják a választ: semmit. Minden értelmetlen lenne. Ezért szeretnénk, ha ez a könyv ösztönzőleg hatna a tanulásra, az életre, az oktatásra, a kultúrára, az értékek megőrzésére és az emberek tisztelésére.

Kötelességünk az iskola szerepének a megismerése és megbecsülése, a művelt társadalom, az élet minden területén becsületes

emberek, maradandó értékek megteremtése, és a gyermekek fejlődését elősegítő feltételek biztosítása. A könyvben bemutatkozó iskolák, óvodák és más oktatási intézmények mindent megtesznek a célok elérése érdekében. Újdonságokat és részleteket tudnak meg a mai oktatási hálózat összes iskolájáról, ha kíváncsiságuk és idejük engedi, hogy erre a kiadványra figyeljenek, és azt fogják tapasztalni, hogy a mindenkor hatóságok, az ösök, a tanárok, a vezetők és a szülők minden erőfeszítése nem volt hiábavaló. Érdemes befektetni gyermekeink jövőjébe.” [Az előszót Demeter Levente főtanfelügyelő és Cristinel Fănel Glodeanu főtanfelügyelő-helyettes írta.]

Pedagógusok figyelmébe: Apáczai-díj 2022

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) országos elnöksége által alapított tudományos tanács két évente kiírja Apáczai-díj pályázatát a romániai magyar közoktatásban tevékenykedő pedagógusok részére. A díj Apáczai Csere János munkásságának állít emléket, és célja a közoktatásban dolgozó magyar pedagógusok tudományos tevékenységének értékelése, ösztönzése, népszerűsítése. A két évenként odaítélt díjra önálló kötetben, elismert tudományos szakírányú folyóiratban megjelentetett vagy a világhálón közzétett munkák szerzői jelentkezhetnek. A pályázatok feltöltésének határideje: 2022. augusztus 25.

A tudományos tanács 2022-ben tizedik alkalommal írja ki pályázatát az Apáczai-díj elnyerésére.

A pályázaton azok a pedagógusok vehetnek részt, akik a közoktatásban dolgoznak, vagy onnan mentek nyugdíjba, és az oktató-nevelő munka mellett tudományos kutatást is végeznek. A két évenként kiírt pályázatra az előző díjosztó – 2020. október – után megjelent tudományos munkákkal – szakkönyvvel (szerzőként vagy fordítóként), tankönyvvel, munkafüzettel, település- és iskolamonográfiákkal, folyóiratban megjelentetett vagy a világhálón közzétett tudományos munkákkal, illetve rendszeresen működtetett tudományos-oktatási portállal lehet jelentkezni a természettudomány, a humántudományok, valamint a pszichopedagógia területéről.

A tudományos tanács idén is kategóriánként egy-egy díjat oszt ki, de el

is tekinthet a díj odaítélésétől, amennyiben arra érdemes pályamunkát nem nyújtanak be. Az Apáczai-díj kisplasztikából, sorszámozott oklevélből és pénzjutalomból áll. Pályázni egyénileg vagy csoportosan lehet. Ez utóbbi esetben a kisplasztikát, az oklevelet és a pénzjutalmat a csoport kapja. Azok a szerzők is pályázhatnak, akik már korábban is küldtek be pályamunkákat az Apáczai-díj elnyerésére. Azok a pedagógusok, akik már részesültek Apáczai-díjban, elnyerhetik a díj ezüst, arany vagy gyémánt fokozatát. Pályázni kizárólag online módon lehet, postázni csak a díjnyertes pályamunkák egy példányát szükséges. Az internetes Apáczai-díj-pályázatkezelő elérhető az RMPSZ honlapján.

Háború és béke: módosították a VII. Nemzeti VERSeny tematikáját

A háború és béke témaköre is bekerült a Nemzeti VERSeny felhívásába a Kelet-Európában kialakult háborús konfliktus, az Ukrajnában zajló események hatására – közölték a szervezők március 2-án. A versenyen minden nem hivatásos versmondó részt vehet az anyaországban, a Kárpát-medencében, szerte Európában és az óceánon túl is. A budapesti Nemzeti Színház és a Magyar Versmondók Egyesülete 2022-ben hetedik alkalommal hirdette meg határokon átívelő, felmenő rendszerű versmondó és versklip versenyt. A Nemzeti VERSeny minden évben előtérbe helyezi az évfordulós költők életművét, valamint jelentős, meghatározó történelmi és irodalomtörténeti eseményekre is reflektál. A Kelet-Európában kialakult háborús konfliktus, az Ukrajnában zajló események hatására a Nemzeti VERSeny rendezői módosították a tematikát. Amellett, hogy a 250 éve született Kisfaludy Sándor, a 120 éve született Illyés Gyula, a születésének centenáriumaéhoz érkező Nemes Nagy Ágnes és a 90 éve született Jókai Anna valamelyikének életművéből szükséges egy verset választani a nevezőknek, a

háború és béke témaköre is bekerült a felhívásba. Nevezni április 30-ig lehet három vers megjelölésével, amelyek (nem magánkiadású) kötetben, antológiában vagy neves irodalmi (nyomtatott vagy online) folyóiratban megjelentek, s amelyek közül egy Jókai Anna, Nemes Nagy Ágnes, Illyés Gyula vagy Kisfaludy Sándor verse, egy klasszikus magyar költő szabadon választott verse (kivéve a felsorolt évfordulós költőket) és egy kortárs magyar költő szabadon választott verse. Az utolsó két vers egyikének a háború és a béke témájához kell kapcsolódnia. A két online forduló után az élő döntő a Nemzeti Színházban lesz október 15-én és 16-án. A közönség előtt zajló eseményt a Nemzeti VERSeny Facebook-oldalán élőben közvetítik. Itt a továbbjutóknak a versklipseik vetítése mellett két verset kell előadniuk. A háború sújtotta területeken élő vagy onnan menekülő, a döntőbe jutó versenyzők Nemzeti Színházba utazását segíteni fogják a szervezők. További részletek a www.vers.hu/nemzetiverseny oldalon, a Nemzeti Színház honlapján és a Nemzeti VERSeny Facebook-oldalán olvashatók.

Beporzók napja – vándortanösvény a kincses városban

Játékos, interaktív programot tartott a kincses városban a budapesti Magyar Környezeti Nevelési Egyesület és a kolozsvári NECC – Nature Education Community Center. A Babeş–Bolyai Tudományegyetem biológia és geológia kara, a botanikus kert és az állattani múzeum szervezte, magyarul és románul tartott rendezvényen az érdeklődők – gyerekek és felnőttek – betekintést nyerhettek a beporzás, illetve a növények és beporzók kapcsolatának rejtelseibe. A vándortanösvény résztvevői megtekinthették a kolozsvári állattani múzeum gyűjteményeit is.

FOTÓK • JAKAB MÓNIKA

Internetes zaklatás: a megelőzés a legfontosabb

Mi az internetes zaklatás vagy cyberbullying, mennyire gyakori Romániában, kiket érint inkább, már az általános iskolásokat is, vagy inkább a tinédzsereket? Nőtt-e a száma a koronavírus-járvány óta, amikor az iskolák nagy része online oktatásba kényszerült, és mit lehet tenni ellene? Ezekről kérdeztük Kalóz János kolozsvári pszichológust.

Minden negyedik gyereket fenyegettek már

Megdőböntő felmérést közölt a World Vision Románia Alapítvány a biztonságos internet napja alkalmából, február 9-én. A kutatás januárban készült, több mint ezer általános iskolás és gimnáziumi tanuló megkérdezésével, és azt vizsgálta, mennyire érinti a gyerekeket az internetes zaklatás, mennyi időt töltenek naponta a világhálón, hogyan vi-

A nevelést nem elég akkor elkezdni, amikor már megvan az okostelefon, a virtuális világban elszervezett eseményeknek nemcsak ott lesznek következményei, hanem a való életben is.

szonyulnak az online tartalmakhoz, és mernek-e segítséget kérni, ha valóban bántották őket a közösségi oldalakon.

A felmérésből az derül ki, hogy minden negyedik gyereket fenyegettek már veréssel a közösségi médiában, és a kérdezettek 45 százaléka szinte naponta lát agresszív üzeneteket tartalmazó posztokat, 44 százalékuk pedig naponta vagy hetente legalább kétszer találkozik olyan internetes tartalommal, ami elszomorítja vagy feldühíti. A felmérésből az is világossá válik, hogy a gyerekek 58,7 százalékát piszkálták vagy sértették már

más felhasználók, ugyanakkor az bántja őket, ha olyan tartalmakat látnak, ahol úgy tűnik, más gyerekeknek az övéknél jobb életük van, és az is elkészeríti őket, hogy a vártnál kevesebben nézik meg vagy lájkolják az általuk megosztott tartalmakat.

A közvélemény-kutatás szerint a gyerekek nem igazán beszélnek meg ezeket a negatív tapasztalataikat másokkal, 36 százalékuk nem beszél sem felnőttel, sem barátokkal ezekről, és azok közül, akik el is mondják tapasztalataikat, csak 44 százalék beszél szüleinek, 27,7 százalék pedig a barátokkal vagy osztálytársakkal osztja meg a történeteket. A tanárokkal mindössze 9 százalékuk beszél. A gyerekek ugyanakkor azt is bevallották, hogy részt vesznek olyan TikTok-kihívásokban, amiket nem szeretnek, de vállalják őket, hogy ne zárják ki a baráti körből, befogadják egy csoportba, vagy hogy növeljék népszerűségüket az interneten.

Hol a határ a vicc és a zaklatás között?

Az UNICEF szerint a cyberbullying digitális technológiák felhasználásával történő zaklatás, ami történhet a közösségi médiában, üzenetküldő platformokon, játéklatformokon és mobiltelefonokon egyaránt. Ez egy ismétlődő viselkedés, amelynek célja, hogy megijessze, feldühítse vagy megségyenítse azokat, akiket célba vesz, és olyan módszereket használ, mint a hazugságok terjesztése vagy kínos fényképek közzététele a közösségi médiában, bántó üzenetek vagy fenyegetések küldése, de az is előfordulhat, hogy a zaklató valaki másnak adja ki magát, és az illető nevében gonosz üzeneteket küld másoknak.

Az UNICEF szerint a zaklatás és az internetes zaklatás gyakran kéz a kézben járnak, ám a cyberbullying digitális lábnyomot hagy maga után, egy olyan feljegyzést, amely akár hasznosnak is

bizonyulhat, és bizonyítékot szolgáltat a bántalmazás megállításához.

Kalóz János pszichológus szerint még nem teljesen tiszta, hogy honnan kezdődik és meddig tart a cyberbullying, ennek nincsenek pontosan meghatározott határai, mert ez attól is függ, hogy hogyan áll ehhez a kérdéshez a zaklatott diák. „Ha egy diák jól áll hozzá a visszajelzésekhez meg piszkálásokhoz, amelyeket kap, ha a helyén tudja őket kezelni, akkor nem beszélhetünk bullyingról vagy cyberbullyingról. Mivel nem éli meg annak. Ha pedig valaki egy építő szándékú kritikát nem tud kezelni, azt akár megélheti annak is, hogy őt szánt-

Vajon a szülők mennyire foglalkoznak ezzel? Mennyire vannak ezek a gyerekek felkészítve a virtuális életre és az internethasználatra? Mivel ha ez nem történt meg, és nincsenek a megfelelő magok elültetve, akkor csak reménykedhetünk a legjobbakban.

szándékkal bántják” – magyarázta a pszichológus. Hozzátette, szerinte sok esetben nem is az történik, hogy egy célzott zaklatással találkozik valaki, hanem egyszerűen egy meggondolatlan visszajelzést zaklatásnak él meg.

Mi a szülő feladata, hogyan védje meg gyermekét?

Kalóz János szerint nagyon fontos a szülők szerepe, hogy időben megtanítsák a gyermekeiket a helyes internethasználatra, a konfliktusok kezelésére, és arra, hogy ha valami történik, akkor

ők legyenek az elsők, akihez forduljon a gyerek. Mint mondja, a nevelés során komolyan kell foglalkozni a konfliktusok kezelésével, mivel a fizikai életünkben és a virtuális világból jövő konfliktusok érzés szintjén ugyanazok, ugyanúgy éljük meg őket, csak annyi a különbség, hogy az interneten lehet, hogy tulajdonképpen nem tudjuk, ki is a zaklató.

Emellett fontos az egészséges internethasználatot is megtanítani a gyerekeknek, hiszen ez az első lépés a probléma kezelésére, és sajnos erről az iskolában nem nagyon esik szó. A pszichológus szerint a virtuális világ és a közösségi oldalak most már az életünk része, ezektől nagyon nehéz megszabadulni, és talán nem is kell teljesen. Úgy vélte, ezeket nem veszélyforrásként kell kezelni, hanem lehetőségként, és ha időben elkezdünk a gyerekekkel a helyes internethasználatról beszélgetni, akkor elkerülhetjük azt, hogy zaklatásuk őket a világhálón. Mint kiemelte,

Fel kell készíteni arra a gyereket, hogy mi az, amit közzéteszünk magunkról, és mi az, amit semmi esetre sem, még akkor sem, ha mások erre ösztönöznek. Kalóz János pszichológus szerint a megelőzést sokkal könnyebb megtanítani, mint kezdeni valamit azzal a traumával, ami már megtörtént.

például nagyon fontos azt megtanítani, hogy akit nem ismerünk, azt ne fogadjunk el barátunk semmilyen esetben sem, még akkor sem, „hogyha tele van szimpatikus fotókkal”. Ez alapszabály kell hogy legyen.

„Ha úgy érezzük, hogy eljött az ideje, hogy a gyerekek legyenek saját közösségi oldala – és azt azért nagyon hangsúlyoznám, hogy ezt tizenkét éves kor alatt senkinek nem ajánlom –, fontos, hogy elsősorban elbeszélgessünk velük

ezekekről. Az is lehet egy jó megoldás, hogy a gyerek a mi telefonunkon/laptopunkon hozzon létre profilt, amit így, ha akarunk, ellenőrizni tudunk. Fontos, hogy nem ellenőrizgetni kell őket, de azért legyünk tisztában azzal, hogy mi történik a gyerekünkkel a világhálón” – magyarázta.

Kalóz János szerint a prevenció a legfontosabb, ő inkább ennek hatékonyságában hisz, mint abban, hogy a traumákat kezeljük, miután már megtörtént a baj, mivel az sokkal nehezebb. Mint mondja, a prevenciónak legalább 80 százalékát a szülőnek kell végeznie, mivel az iskolákban erre nem fektetnek akkora hangsúlyt, mint mondjuk Nyugaton. Az iskolapszichológusok, meghívott előadók néha bemennek egy-egy „beavatkozásra”, vagy előadást tartanak, az osztályfőnöki órákon beszélhetnek még erről a gyerekek, de az iskolai rendszerben nincs benne az erről való rendszeres diskurzus.

Egyszerű mindentől eltiltani a gyereket, de nem ez a megoldás

Sokszor azonban a szülők sem értenek a hétről hétre megjelenő újabb közösségi oldalakhoz, őket sem tanította meg senki eligazodni az internet világában, sőt inkább az a jellemző, hogy gyerekeik kell segítsenek nekik feltölteni egy-egy képet, vagy megtanulni a közösségi média használatát. Kalóz János szerint az egyetlen mód, ha meg akarjuk védeni gyerekeiket az internetes zaklatóktól, az, ha szülőként megtanuljuk mi is kezelni ezt a világot. Szerinte szakértőket, hozzáértőket kell megkérdezni ebben a témában, követni kell a trendeket, hogy tudjuk, gyerekek melyik platformot használja éppen, és dokumentálni kell annak veszélyeiről. „Most mint apa becsúszok. Ha én a lányommal beszélgetek, mondjuk a TikTokról, akkor én utánanézek, hogy mi is az, és elbeszélgetünk napi szinten arról, hogy éppen mit néz a platformon, mi foglalkoztatja, kikkel beszélget, és a többi. Ez persze energiába kerül, sok utánajárást igényel, de a lényeg, hogy megéri-e nekem ez a befektetett energia” – tette fel a kérdést.

Szerinte a nevelést nem elég akkor kezdeni, amikor már megvan az okostelefon, és a virtuális világban elszívott eseményeknek nemcsak ott lesznek következményei, hanem a való

életben is. Kalós János úgy vélte, nagyon egyszerű mindenről letiltani a gyereket, de az olyan, mintha becsúsnánk a szemünket, és azt mondanánk, hogy akkor nem létezik a probléma. Úgy vélte, az elején szülői kontrollal kell engedélyezni az internethasználatot, erre sok applikáció, módszer van már, ott van például az úgynevezett parental control lehetőség, ahol beállíthatjuk, hogy milyen oldalakra ne tudjon megnézni a gyermek. Így szépen lassan, fokozatosan nő bele ebbe a világba, és így akár azt is el lehet kerülni, hogy internetes zaklatásnak legyen kitéve.

Ha egy diák jól áll hozzá a visszajelzésekhez megpiszkálásokhoz, amelyeket kap, ha a helyén tudja őket kezelni, akkor nem beszélhetünk bullyingról vagy cyberbullyingról.

A pszichológus szerint az internetes dolgoktól már lehet harmadikos kortól beszélgetni, mivel nagyon sokan ebben a korban már egyedül mennek haza az iskolából, és van telefonjuk vészhelyzetre. Amikor már van hozzáférésük bármiféle kütyühöz, szerinte akkor kell elkezdni beszélgetni ezekről, és ezt folyamatosan fenn kell tartani.

Milyen jelekre figyeljünk?

Sokan gondolnák, hogy az internetes zaklatások száma megnőtt a koronavírus járvány kitörése óta, amikor az iskolák online oktatásba kényszerültek, ám Kalóz János nem tapasztalta, hogy jelentősen változtak volna a számok. Inkább azt mondja, hogy mivel több volt az internetes jelenlét, ami nem volt ellenőrzött, így a gyerekek a tanulás helyett inkább mást csinálhattak a neten.

Mint mondta, saját tapasztalatai alapján tud nyilatkozni a cyberbullying hosszú távú hatásairól, hiszen hozzá is többet jöttek ezzel a problémával, aminek viszont „komoly következményei vannak”. Ha nem foglalkoznak vele, és a gyerekek nem mondják el a problémájukat, hanem magukba fojtják, egyre több traumát halmoznak fel, akkor annak

„szélsőséges veszélyei lehetnek”, amelyek az önbántalmazástól egészen az öngyilkosság terjednek. Nagyon széles ez a skálán, és akár egész a végletekig elme-
het egy-egy ilyen fiatal.

A pszichológus szerint vannak bizonyos jelek, amikből észre lehet venni azt, hogy gyermekünket zaklatják-e, vagy sem, ám sajnos nagyon nehéz azt eldönteni, hogy valóban a zaklatás, online bántalmazás miatt viselkedik-e másképp a gyerek,

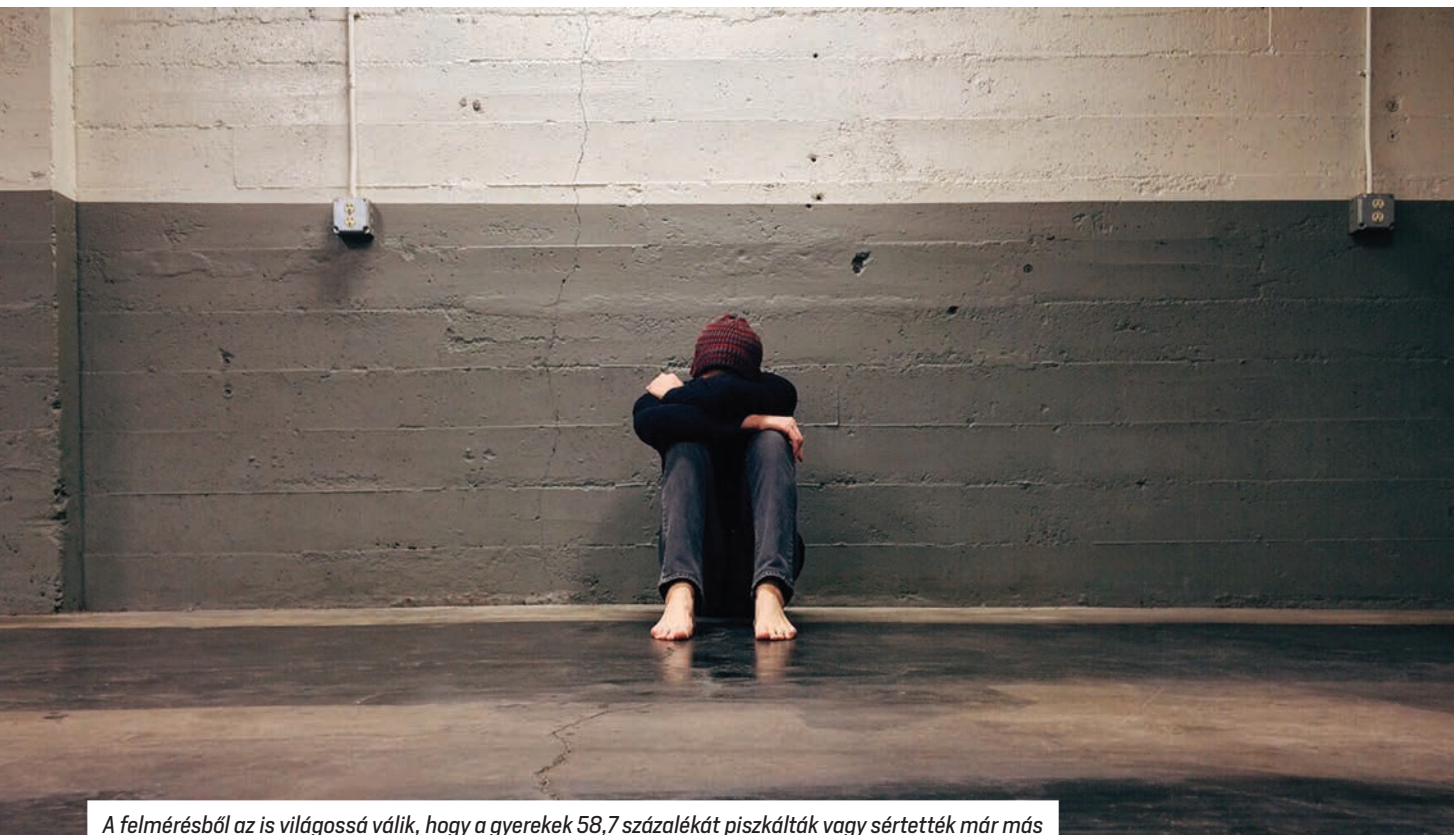
beszélgetni arról, hogy mi lehet az oka ezeknek a változásoknak, és lassan kipu-
hatolózunk, hogy van-e valami gond.

A tabusítás elkerülése a legfontosabb

Kalóz János úgy vélte, bármilyen zaklatásnál, legyen az online vagy offline, durva szintű, mint például meztelen fotók közzététele, vagy még elviselhető, mint a kisebb csúfolások, a legfontosabb

a legjobbakban. Az is nagyon fontosak, hogy az érzelmi szükségletét a szülő kielégítse a gyerekeknek, mivel sokszor ennek hiányában jutnak el oda, hogy zaklatnak valakit, vagy olyan tartalma-
kat osztanak meg, amik később zakla-
táshoz vezetnek” – összegezte a pszichológus.

Szerinte az egyik legnagyobb gond az, hogy sokszor nem tudnak a zaklatásról sem a szülők, sem a tanárok, mivel a

A felmérésből az is világossá válik, hogy a gyerekek 58,7 százalékát piszkálták vagy sértették már más felhasználók

vagy valami más lehet ennek az oka. Szerinte egy ilyen jel az, ha a fiatal túl sokat vonul el a szobájába, vagy a szülő látja azt, hogy szomorúbb, mint szokott lenni. Hogyha hirtelen változást látunk, például elkezd sötétebben öltözni, nem akar részt venni a családi programokon, ahova addig szívesen járt, akkor gyanakodhatunk arra, hogy valami baj történt.

Persze, mint mondja, ez sok minden másnak is lehet a következménye, hiszen például tinédzserkorban a kortárs csoportnak nagyobb a hatása, és akár ennek is betudható a jelenség, de Kalóz János szerint a legjobb, ha ilyenkor le-
ülünk a gyermekünkkel, és elkezdünk

a szülői támogatás, nevelés, hogy a gyerekek megfelelően tudja kezelni ezeket. Fel kell készíteni arra a gyereket, hogy mi az, amit közzéteszünk magunkról, és mi az, amit semmi esetre sem, még akkor sem, ha mások erre ösztönöznek. Szerinte a megelőzést sokkal könnyebb megtanítani, mint kezdeni valamit az-
zal a traumával, ami már megtörtént.

„Én mindig abból indulok ki, hogy vajon a szülők mennyire foglalkoznak ezzel? Mennyire vannak ezek a gyerekek felkészítve a virtuális életre és az internethasználatra? Mivel ha ez nem történt meg, és nincsenek a megfelelő magok elültetve, akkor csak reménykedhetünk

téma tabusítása miatt úgy érzik a gyerekek, hogy nem tudják velük megosztani a problémáikat. Sajnos, mint mondja, a gyerekek sokszor lenyelik és viszik magukkal a problémákat, és csak olyankor lepődik meg mindenki, amikor egy-egy ilyen anonim felmérést meglát, hogy valójában mekkora a gond. Ennek elkerülése a pszichológus a nyílt, elfogadó, tabumentes hozzáállást ajánlja a szülőknek, és azt, hogy beszéljessünk minél többet gyerekeinkkel.

LŐRINCZ ANNA

lorincz.anna@protonmail.com

Soó Zöld Margit színei 60 évig ragyogtak a gyermeklapokban

Életének 91. évében elhunyt Soó Zöld Margit kolozsvári grafikus, festő, illusztrátor, aki 1957-től nyugdíjba vonulásáig volt a Napsugár gyermeklap grafikai szerkesztője, illusztrátora – közölte a lap szerkesztősége. Soó Zöld Margit Szolnay- és Munkácsy-díjas művész volt, 1962-től tagja a Romániai Képzőművészek Szövetségének és alapítótagja az 1994-ben újra alakult Barabás Miklós Céhnek. Tanulmányait a kolozsvári Képzőművészeti Főiskola festészeti szakán végezte (1950–56). Ifjúsági regényeket, meséskönyveket, versesköteteket, tankönyveket illusztrált lírai hangvételű, a tiszta rajz és a színek erejére építő szövegképekkel. Számos egyéni kiállítása volt 1958-tól, Legtöbbször Kolozsváron állították ki a munkáit, de Budapesten, Stockholmban, Sepsiszentgyörgyön is. 2008-ban az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület (EMKE) Szolnay Sándor-díjával tüntették ki, 2012-ben Munkácsy-díjjal, ugyanebben az évben Magyar Arany Érdemkeresztrel. 2020-ban a sepsiszentgyörgyi Erdélyi Művészeti Központban (EMŰK) állították ki alkotásait. Amint az EMŰK honlapján szerepel, Soó Zöld Margit művészeti munkásságában markánsra törekedett, a festészet felől közelítve az egyedi grafika felé. Egy életművön át kísérletezett a stílusjegyekkel, a különböző anyagokkal.

Soó Zöld Margit rajza a Napsugár gyermeklap 2005. októberi számában

Búcsú Soó Zöld Margittól

Oly boldog lennék, Istenem, de boldog.
Kiszínezném vele az életem.
(Kosztolányi Dezső)

Megrendített Soó Zöld Margit halálhíre, mégsem a keserűség szavával búcsúzom tőle.

Aki ismerte, érti, miért. Nem illik a búbánat ahhoz, aki a nevetésnél csak egy valamit szeretett jobban: a rajzolást. A Teremtőtől kapta ezt a két talentumot, a derűt és a festészetet, hogy aztán bőven ajándékozza tovább kincseit. Talán senki sem kapott annyit ezekből az ajándékokból, mint a *Napsugár*. Gyermeklapunk oldalain 60 éven át ragyogtak Soó Zöld Margit friss színei, mosolyogtak összetéveszthetetlen figurái. Szerkesztőségünk 60 éven át derült Itike humorán, felelte sokféle gondját bölcs és mindig sziporkázóan szellemes megjegyzései nyomán.

Itikéntől nem a Színes tinták feltételes módján kell búcsúznunk. Ő nem boldog lett volna, és nem kiszínezte volna, hanem boldog volt, és kiszínezte. Legalábbis a *Napsugár*, a *Szívárvány* és sok-sok gyermekkönyv lapjait. Hiszen tudjuk, felnőttmunkái között bőven van komor, sötét tónusú. Érzékeny művészlelke ismerte a szenvedést, a vívódást, a borút, s ezt alkotásai megrendítő erővel tükrözik. De amikor gyermekeknek rajzolt, boldogan, színesen szaladt a tolla, az ecsetje. Nem búcsúzom Itikéntől a kétségbeesés hangján.

Tudom, hogy boldog. Meggyötört teste immár kiszállt a szenvedés ágyából, lelke pedig nevetve lát hozzá, hogy telerajzolja, kiszínezza az égi vászont végtelenjéig.

Zsigmond Emese,
a *Napsugár* főszerkesztője 1992 és 2020 között

Én és a családom – terápiás foglalkozások az érzelmi kiegyensúlyozottság érdekében

Aki bízik önmagában, az jobban teljesít

Az az óvodás vagy kisiskolás gyerek, akit otthon elfogadnak és támogatnak, jobban teljesít, tanulmányi előmenetelén is meglátszik, hogy egy biztonságos, meleg környezetben él, ahol elfogadóak vele szemben a szülők. Ennek jegyében újabb projektet indított Marosvásárhelyen a Talentum Alapítvány, amely a MOL gyermekgyógyító programja keretében sikeresen pályázott. A pályázat címe Én és a családom, célja pedig a gyerekek képességeinek tudatosítása és fejlesztése.

Sízés a szobában, szánkózás a szabadban

A Talentum Alapítványnál csütörtök délutánonként öt család, szülők és gyerekek gyűlnek össze, hogy együtt játsszanak, kipróbáljanak különböző ügyességi játékokat, beszélgessenek és pozitív élményekkel feltöltődve menjenek haza. Ottjártunkkor egy családdal beszélgettünk. Anya, apa és a hét éves kislányuk gyakorolta a „sízést”, vagyis a valódi sítálpakhoz hasonló léceken álltak, és egy-egy spárgát tartottak a kezükben, amelynek a segítségével, ha összhangban mozogtak, tudtak haladni. „Nem könnyű, mert egyszerre kell mozdulni, figyelni kell a vezényszóra, egymásra és saját mozdulatainkra is. Az elején nehezen ment, de mostanra már egészen jól haladunk, átszeltük a szobát” – magyarázta az anyuka, akinek kislánya egy adott pillanatban átvette az irányítást, és számolt, hogy egy-kettő-három, bal láb! Majd ugyanígy a jobb láb. Elmondták, hogy gyerekük mozgékony, rövid idő alatt elveszíti a türelmét, nem képes összpontosítani. A terápiás foglalkozásokon olyan „technikákat” sajátítottak el, amelyek segítségével ők is megértőbbek a kislányukkal szemben, illetve a felmerülő nehézségeket is sokkal jobban tudják kezelni. „De ehhez egyszer saját magunkat is meg kellett ismernünk, és meg kellett tanulnunk mi

A konfliktusok feloldásában, a problémáknak tekintett viselkedés megváltoztatásában segít a Talentum Alapítvány programja

is, mire figyeljünk, mit ne tegyünk” – mondta az apa. Később tojáshoz kellett átvinni egy kanálban különböző akadályokon. Természetesen a tojás műanyagból volt, ha leesett, „szétfolyt”, de utána megint össze lehetett rakni, és folytatni a játékot.

A csoportban mindenki egyenlő, lehet hibázni, nem számít, ha valaki téved, nincs hangos, fegyelmező szó, mindenkit elfogadnak olyannak, amilyen.

Ahogy Kacsó Erika pszichológus, a program ötletgazdája és irányítója érdeklődésünkre beszámolt róla, egy- és

kétgyerekes családok vesznek részt a tevékenységeiken, amelyek kilenc hónapon át tartanak, és terápiás célt szolgálnak. „Mozgásos és kreatív, művészeti foglalkozásokat tartunk, verbális és nonverbális játékokat, de volt már közös szánkózás, virágültetés, főzés is. Úgy látom, hogy valamennyi résztvevőnek élményt jelentenek ezek az együttlétek, lelkesen beszélnek róluk, elmesélik hozzátartozóiknak, feltöltődve mennek haza” – magyarázta a pszichológus, hozzátéve, hogy a programban részt vevő családoknál nem jellemző a közös, szülő-gyerek program, sőt a gyerekek elhanyagoltak, fizikailag és lelkileg sem fordítanak kellő figyelmet rájuk, ami a tanulmányi előmeneteleikben is érezteti a hatását. Ezen szeretnének változtatni.

A program résztvevői a heti kétórás tevékenység mellett házi feladatokat is

kapnak, amelyeket el kell végezniük, majd a következő találkozón beszámolniuk arról, hogy hogyan sikerült, mit éltek át, milyen érzéssel járt elvégezni azt. „Például egy ilyen feladat az, hogy a szülők el kell mesélgék, hogy gyermekkorukban milyen játékokat játszottak, majd azt el kell játszaniuk a gyerekekkel is. Amennyiben ezt sikerült megvalósítani, az alapítványnál a következő találkozón elmesélik, felidéznek, mi volt a legnehezebb, mit szerettek benne a legjobban, milyen volt közösen játszani. Ezzel és a gyerekkori játékok felidézé-

Elmondták, hogy gyerekkük mozgékony, rövid idő alatt elveszíti a türelmét, nem képes összpontosítani. A terápiás foglalkozásokon olyan „technikákat” sajátítottak el, amelyek segítségévelők is megértőbbek a kislányukkal szemben, illetve a felmerülő nehézségeket is sokkal jobban tudják kezelni.

sével közös emlékeket osztanak meg, amelynek valamennyien résztvevői – magyarázta a pszichológus, hangsúlyozva, hogy ezek a foglalkozások az „itt és most” jegyében zajlanak, egy varázshangulatban, amelyben mindenki biztonságban érzi magát, illetve képesnek arra, hogy bármilyen feladattal megbirkózzon. „Ha nem sikerül valakinek első próbálkozásra egy feladatot elvégeznie, nem baj, nem történik semmi rossz, türelmesen várjuk, hogy kedvet kapjon hozzá, és újból próbálkozzon. Nem erőltetünk semmit, de bátorítjuk, biztatjuk a résztvevőket, hogy képesek, csak meg kell próbálniuk” – mondta Kacsó Erika az alapítványnál szervezett tevékenységekről.

Feloldani a konfliktusokat

A program célja ugyanakkor a szülő és gyerek közötti konfliktus erőszakmentes megoldása, a készségek és

képességek fejlesztése. Az alapítvány a saját adatbázisából választotta ki azokat a családokat, ahol a gyerekek különféle problémákkal küzdenek: hiperaktívak, részben képességzavarosak, epilepsziások, vagy kevés figyelemben részesülnek a családjukban. Az elhanyagoltság a fizikai és pszichikai fejlődést is gátolja, a jutalmazás és büntetés közötti egyensúly, a nevelési mód nem megfelelő ahhoz, hogy az iskolában, a társadalomban kiegyensúlyozott, kellő önbizalommal rendelkező, a problémáit a helyén kezelő gyerek váljon.

A lényeg, hogy az önazonosító képességeiket erősítsék, aktivizálják, valamint a szülői kompetenciákat is fejlesszék. Megtörténik, hogy a gyerek türelme elfogy, nem tud összpontosítani, vagy a szülő érdeklődése lankad, lelkiileg már nem vesz részt a foglalkozáson. Ilyenkor a pszichológus beavatkozik, segít ezeket a nehezebb pillanatokat áthidalni, és a pozitív élményeket átélteni.

A játékok révén fejlődik az együttműködés, az empátiakészség, a verbális és nonverbális kifejezőképesség, a párbeszédre való készség, az érzelmek kifejezése, az érzelmi kommunikációra való képesség, ahogy a mások meghallgatása, az odafigyelés, a kölcsönös bizalom, az önbizalom és önértékelés, a felmerülő nehézségek kezelése és megoldása. „Próbálunk hatni a szülői attitűdre, rávezetni arra a résztvevőket, hogy valamit, ha elkezdnek, azt végig kell csinálni, ne csapongjon a gyerek, mert a tevékenységének kell legyen egy íve, kezdete és vége, ahhoz, hogy az pozitív érzést hozzon, sikert eredményezzen” – mondta a pszichológus, hozzátéve, hogy ha a gyerek végigviszi a megkezdett cselekvést, legyen az tanulás vagy leckeírás, illetve játék, örömmel tölti el, hogy sikerült megvalósítania, mert képes volt rá. De ehhez a szülőnek is hasonlóképpen kell cselekednie, példát mutatnia a viselkedésével. Hiszen „a gyerek akkor van jól, ha a szülő is jól van” – tette hozzá Kacsó Erika.

Mindenki jól van, egymástól is tanulnak

A csoport résztvevői beszélgetéssel kezdik a csütörtök délutáni tevékenységet. Elmesélik, milyen hetük volt, sikerült-e a házi feladatokat elvégezniük, mi tetszett, és mi nem tetszett abban, mi volt

az előző heti foglalkozáson a legérdekesebb, legmaradandóbb. Ezt követi a játék, majd az egész egy közös uzsonnázással zárul. A csoportban mindenki egyenlő, lehet hibázni, nem számít, ha valaki téved, nincs hangos, fegyelmező szó, mindenkit elfogadnak olyannak, amilyen. „A csoportban látom a problémákat, diagnosztizálom a szülőket, és abban erősítem őket, amit jól csinálnak”

A játékok révén fejlődik az együttműködés, az empátiakészség, a verbális és nonverbális kifejezőképesség, a párbeszédre való készség, az érzelmek kifejezése, az érzelmi kommunikációra való képesség, ahogy a mások meghallgatása, az odafigyelés, a kölcsönös bizalom, az önbizalom és önértékelés, a felmerülő nehézségek kezelése és megoldása.

– tette hozzá a program vezetője, ahogy azt is, hogy egymástól is sokat tanulnak a szülők. A távolságok közöttük eltűnnek, azt érzik és élik át, hogy közösen képesek bármire, pozitív érzelmekben van részük. A kreativitás és spontaneitás felszabadítja az energiájukat, sikerélményben van részük.

„Olyan rész-képesség-fejlesztő, kis, banálisnak tűnő helyzeteket oldunk meg, amelyekről nem is gondolják, hogy milyen nevelő hatásúak, megerősítők a szülői kompetenciában, a különböző képességek fejlesztésében” – mutatott rá a szakember.

A projekt végén összesítik a tapasztaltakat, az eredményt viszont egy idő elteltével tudják felmérni, amikor az óvodai, iskolai viselkedésben, a tanulásban visszaköszön mindaz, amit tanultak, gyakoroltak.

MOLDOVÁN ZENKÓ

zenni13@yahoo.com

Ujjé, szünetben nagyszerű!

A mi iskolánk a legjobb iskola. Az udvar kicsit sivár, kicsit félelmetes, de kit érdekkel, amikor annyi lépcső, lejáró, feljáró adódik bent, az épületben. Adódik még egy csomó emelet és forduló, helyekkel, ahova nem szabad menni, és más helyekkel, ahol eltévedünk.

Az udvar négyszögű, körülzárja a két emeletes, erődszerű épület. Két szemben álló falon a földszinten ráccsal, fentebb semmivel sem védett ablakok sorakoznak. A harmadik falon, középen az épület udvari kijárata, bejárata, vele szemben a hátsó nagykapu boltíves alagútja, itt akár hintó is befér.

Az udvari ki- és bejárat bal oldalán, a sarokban, csemegés kisablak. Broszkucát is árulnak. A broszkuca szörnyzöld mázas csonka kúp, drapp papírszoknyán csücsül. Ha a fejét leharapják, vizenyős, morzsálódó, mélybarna massa bukkan elő, nem értem, hogy lehet megenni. Imádják. Brrr!

Az udvari ki- és bejárat másik oldalán, a sarokban nyílik a tornaöltözők ajtaja. Az aszfaltzott udvaron foci- és kézilabda meccsek, évnýtók, évszórók zajlanak. Meccsen rohanunk, üvöltünk, taszigáljuk egymást. Évnýtón, évszórón feszengünk, unatkozunk, méregetjük egymást.

Tornaórára nem megyek, tele vagyok igazolatlan hiányzással. Évharmad végén levonják a magaviseletemet. Ülök az osztályban, olvasok, vagy a csöndes épületben mászkálok. Jól lehet fenéken csúszkálni a nagy saroklépcső félhold alakú mélyedésében, ahová szünetben semmi esély odaférni.

Tornaórára akkor járok, amikor van bukfenc, fejen állás, kézállás, híd és cigánykerék. Az jó. A szőrlabdadobás, rúdmászás, helyből távolugrás, bakugrás nem jó. Van, aki rányekken a bakra. Az fáj. Egy-egy nagyobb fiú alatt szétesik a bak, aztán szuszogva pakoljuk egymásra a darabokat.

Amikor tornalógás okán bent mászkál az ember, akkor paradicsomi labirintus a sulis, a legjobb iskola. Az emeleti folyosófalán fakó érettségi táblák lógnak, hátrafésült hajú, kopasz tanár urakkal, arcukon fess bajusz, sötét keretes

„Amikor tornalógás okán bent mászkál az ember, akkor paradicsomi labirintus a sulis, a legjobb iskola.”

szemüveg. Tanárnők, ha vannak, a frizurájuk többemeletes.

Igaz, ami igaz, Géza bácsi imádnivaló. Napbarnított, szőke, kék szemű és kopasz. Meleg hónapokban fehér sortban jön-megy. Mosolyog. Nem lát el az alacsony, szemüveges lányok bugyráig, akik utálják a labdajátékokat, de ha kell, körbecigánykerekezik az udvart. Ezt nincs, ahonnan tudja, illet sosem kellett csinálni. Kár.

Jó a tornaóra, mégsem megyek. Nézem a szertárak ajtaját. Biológia, földrajz,

fizikum. Az ajtók mögött összetekert térképlepedők, kék-piros rajzú táblák a keringési rendszerről, herbáriumok, bogárgyűjtemények, egy szétszedhető csontváz és pár kitömött állat, a fizikumban pedig van réztekercs, mágnes, vasreszelék. És még egy csomó minden.

LÁSZLÓ NOÉMI
nocsek@gmail.com

„Ezt a szót egyáltalán nem akarjuk hallani!”

Legalább egy hete készülök arra, hogy öt és fél éves Leámnál szóba hozom a szomszédságunkban zajló háborút. Azért csupán egy hete, mert előbb nekem kellett napirendre térnem a dolog fölött. Mert amikor már végre úgy éreztem, hogy a kicsi életünkben megtaláltam az egyensúlyt, akkor – puff! – fenyegető közelségben kitör a vész. Munkámból kifolyólag igen sokszor kellett üzenetet megfogalmaznom valamelyik világégésről, főleg a második világháborúról, és valahogy mindeniknek azt volt a vége, hogy „soha többé” – szeretem a tanulságos évfordulós üzeneteket írni és olvasni is mások tollából –, és akkor most itt van, Brassótól 885 kilométerre (beütöttem a Google-térkép keresőjébe) az, amiről sokadjára írom, hogy „soha többé”.

Szóval két hete nem röpködöm a felhőtlen boldogságtól. Ezt a gyermek érzi, és reagál is nagyon szélsőségesen, amitől képtelen vagyok megnyugodni, amitől ő még zaklatottabb lesz, és... gördül tovább a más helyzetekre is ugyanígy érvényes „anyai hógolyó”, amíg már-már elviselhetetlen mérete lesz...

De megembereltem vagy inkább megasszonyoltam magam: eldöntöttem, hogy szóba hozom a dolgot Leánál, hogy közösen eresszük ki a gőzt, a feszültséget, amelynek alapvetően én vagyok az oka, persze meg a túlelemzős gondolkodásom. Na jó, de hogyan?! Azzal mégsem kezdek, hogy: „Mit ettél az oviban, finom volt-e?! Ja, és apropó, tudod Lea, a szomszédos országban háború dúl, lőnek meg minden, de mi nem vagyunk veszélyben, csak azokat lövik és bombázzák, akik ott laknak...” Ez így nem is jó, nem is igaz, és senki nem nyugszik meg tőle, még én sem. És akkor hogyan várhatom el, hogy a gyermek...?! Utána arra gondoltam, hogy a Mulan című rajzfilmmel fogok előállni, amelyet nagyszerű párhuzamba állítok a jelenlegi helyzettel...

„Hát, Lea, ez olyan, mint amikor jöttek a csúnya hunok, akik a császár életére akartak jönni, és akkor Mulan bátran szembeszállott velük...” De ez sem jó, mert Lea már így is fél a „csúnya hunoktól” (akik ráadásul „mi” vagyunk, vagyis valamilyen szinten az őseink, ha egyáltalán van legalább egyetlen vékony, szerencsétlen közös DNS-ünk, mert könnyen meglehet, hogy...) És különben is: annak a rajzfilmnek volt egy jól kitapintható vége, Lea szokta is kiabálni, hogy „anya, véééééee!”, és emiatt egyáltalán nem olyan, mint a jelenlegi helyzet, amelynek nem látni a végét... Meg aztán rá kellett jönnöm,

Anyád már két hete azon gondolkodik, mit mondhatsz erről saját magának, aztán meg neked, és az igazság az, hogy halvány lila dunsztja nincs, mit lehetne mondani, mert nem elég okos ehhez.

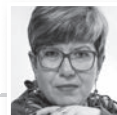
hogy a mi európai kollektív tudatunk csak arról a háborúról enged meg bármiféle, kicsit is józan elmélkedést, ami véget ért néhány évtizede. Bármennyire erőltetjük a stratégiai, pszichés szempontból pc-narratívát, nem tudunk mit kezdeni a dologgal... Így hát arra a következtetésre jutottam, hogy Leának – az ő életéért is felelős felnőtt minőségemben – leghitelesebben azt mondhatnám: „Drága cicusom, kitört a háború a szomszédos országban, Ukrajnában, rengeteg ember vált földönfutóvá. Sokan itt keresnek menedéket. Anyád már két hete azon gondolkodik, mit mondhatsz erről saját magának, aztán meg neked, és az igazság az, hogy halvány lila dunsztja nincs, mit lehetne

mondani, mert nem elég okos ehhez. Anya tart attól, hogy ez a konfliktus áterjedhet hozzánk, és felelősnek érzí magát, hogy téged olyan világra szült, amelyben nem tudja biztosítani a külső védőburkot valamelyes biztonságát sem, csupán egy nagyon vékonyka belső burokét... Sajnálom, cicusom, ez a harci helyzet!” Na, hát ettől fog a gyermek teljesen megnyugodni, amikor kiderül, hogy a „felelős felnőtt” metafizikai és egzisztenciális értelemben is nedves pelenkát kell szárazra cserélni...

Pörögtek a napok úgy, hogy inkább hallgattam, csendben feszengtem, elmentem egy-egy hosszú és izzasztó futamra, hogy kifussam a felgyülemlett létbizonytalanságot. Aztán a második hét végén elmentünk látogatóba a gyermekem legjobb barátnőjéhez. Miközben a felnőttek a felnőttcsevejjel, a gyermekek meg a gyermekjátékkal foglalatostkodtak, egyszer csak a Barbie babák fölött kifogtam egy hangfoszlányt, miszerint „a háború...” Nem kíváncsiskodtam, mert ez az egyik leggusztustalanabb felnőtt szokás: vizsgáztatni és veséztetni a gyermeket, mert „lefülettél” valami érdekeset. Ott-hon aztán rákérdeztem úgy, hogy Lea akár el is utasíthassa az adatközlést, ha netán nem tartozik rá: „Cicusom, mit beszéltetek a barátnőddel a háborúról?” Erre Lea, kérlelhetetlenül és nyugodtan: „Hát azt, hogy egyáltalán nem is akarjuk hallani ezt a szót!” Aztán sarkon fordult, és beszaladt a rajzfilmjéhez. Így hát, azt hiszem, a témát egyelőre jegeljük. A magam részéről az egyre halványuló optimizmusomat fogom újjáéleszteni.

BARTHA RÉKA

bartha.reka.emese@gmail.com

Hogyan változott meg a nőnap jelentése az elmúlt évszázadban?

Politikai, feminista és szakszervezeti mozgalmak küzdelmeinek eredményeképpen a múlt század elején valósult meg az az ötlet, hogy az év egy napja legyen jelképesen a nőké. A nemzetközi nőnapot 1911-ben ünnepelték meg először, időpontja 1913 óta március 8. A nők jogainak és a nemzetközi béke napját 1977-ben tette hivatalos ünneppé az ENSZ-központ. A legtöbb országban ekkortájt erősödtek fel a nők követelései szociális-gazdasági jogaik bővítésére, a foglalkoztatásban és a bérezésben érvényesülő hátrányos megkülönböztetés megszüntetésére. Az első nemzeti nőnapot 1909-ben az Egyesült Államokban tartották meg, akkor február utolsó vasárnapján ünnepelték a nőket. Az 1910-ben Koppenhágában megrendezett II. Nemzetközi Szocialista Nőkongresszuson a német

Egy felmérés szerint az Európai Unióban élő nők 33 százaléka szenvedett el fizikai vagy szexuális erőszakot 15 éves kora óta.

Clara Zetkin javasolta, hogy világszerte tartsanak évente nőnapot. A nemzetközi nőnapot először 1911. március 19-én ünnepelték meg Ausztriában, Dániában, Németországban és Svájcban.

A választójog megszerzése

A tüntetéseken – amelyeken sok férfi is részt vett – a nők választójogának megszerzése kapott hangsúlyt. (A nők Oroszországban 1917-től, Németországban 1919-től szavazhattak, a francia és az olasz hölgyek azonban csak a II. világháború végétől, a belgák 1958-tól, a svájciak 1971-től, a portugálok 1976-tól, liechtensteinek pedig csupán 1984-től élhettek e joggal.) Az időpont 1913-ban került március 8-ára a New York-i textilmunkásnők 1857-es

sztrájkjának – más források szerint egy New York-i gyárban 1908-ban e napon bekövetkezett, 129 munkásnő életét követelő tűzvésznek – az emlékére. Magyarországon 1914-ben ünnepelték meg először a nőnapot. Az 1980-as évektől e napon a nőszervezetek felvonulásokon hívják fel a figyelmet a nőknek a társadalomban viselt óriási szerepére, ugyanakkor kiszolgáltatottságára és védtelenségére is: arra, hogy a jogegyenlőség továbbra sem jelenti az esélyek egyenlőségét. Az Egyesült Államokban 1963-ban hoztak törvényt a nemek azonos fizetéséről, de a férfiak még ma is lényegesebb jobban keresnek. A nemek között az Európai Unióban is mutatkozik bérkülönbség, noha 1975-ben irányelv tiltott meg minden díjazásbeli megkülönböztetést, ezért 2009 márciusában az Európai Bizottság kampányt indított a nemek közötti bérszakadék megszüntetéséért. Sok helyütt e napon a nők elleni erőszakkal szemben emelik fel szavukat civil szervezetek, mert véleményük szerint a családon belüli erőszak, a munkahelyi szexuális zaklatás, a prostitúció áldozatait a jog nem védi kellően, e cselekmények elkövetői továbbra is jórészt büntetlenül maradnak. Egy felmérés szerint az Európai Unióban élő nők 33 százaléka szenvedett el fizikai vagy szexuális erőszakot 15 éves kora óta. Az Amnesty International nemzetközi jogvédő szervezet azt követeli, hogy állítsanak fel egységes és erős női ENSZ-ügynökséget, amely biztosítaná, hogy a nők a világ minden részén a gyakorlatban is élvezhessék jogaikat.

A pandémia hatásai

A világszintű koronavírus-járvány a nők számára járt a legtöbb hátránnyal: nehezebb lett az életük lelkiileg és pénzügyileg is – mutat rá az az Eurobarométer-felmérés, amelyet a nemzetközi nőnap alkalmából készítettek. Mind személyes, mind szakmai téren súlyos ára volt

a koronavírus-világjárványnak a nők számára – derül ki a nemzetközi nőnap alkalmából az Európai Parlament megbízásából készített közvélemény-kutatásból. Az Eurobarométer eredményei alátámasztják, hogy a koronavírus-járvány hatásai nagyon sok téren aránytalanul nagy terhet róttak a nőkre. A nemek alapuló erőszak sokkal gyakoribbá vált, több feladatuk lett a gondozás terén, és a főként női munkaerőt foglalkoztató ágazatok megsínylették a válságot. Az európai nők szerint az Európai Parlamentnek elsősorban a következő problémák feltérképezésével kellene foglalkoznia: emberkereskedelem és szexuális kizsákmányo-

A világszintű koronavírus-járvány a nők számára járt a legtöbb hátránnyal: nehezebb lett az életük lelkiileg és pénzügyileg is – mutat rá az az Eurobarométer-felmérés, amelyet a nemzetközi nőnap alkalmából készítettek.

lás (47 százalék), lelki és testi erőszak a nőkkel szemben (47 százalék), a nők és a férfiak közötti bérszakadék és annak hatása a szakmai előmenetelre (41 százalék), a munka és a magánélet nehezebb kiegyensúlyozása (31 százalék), a kiszolgáltatott társadalmi csoportokba tartozó nők és gyermekek védelme (30 százalék). A magyar válaszadók szerint a nők elleni testi-lelki erőszak a legfontosabb téma (42 százalék), amelyet szorosan követ a nők és gyermekek emberkereskedelme és szexuális kizsákmányolása, valamint a nemek közötti bérkülönbség problémája (41-41 százalék).

ÖSSZEFOGLALÓ

Gyermekfelügyeleti szabadság teljes fizetéssel a szülőknek, ha gyermekük fertőző beteg

Fizetett gyermekfelügyeleti szabadságot igényelhet az a szülő, akinek munkája nem végezhető el otthonról, és kiskorú, azaz 18 évesnél fiatalabb gyermekénél fertőző betegség, például koronavírus-fertőzés gyanúja áll fenn, és emiatt otthoni elkülönítésre vagy karanténra köteles – szavazta meg a képviselőház döntéshozó fórumként azt az RMDSZ által is kezdeményezett törvénytervezetet, amely bővíti a gyermekfelügyeleti szabadságra jogosultak körét. A szabályozás eddig csak a 7 évesnél kisebbek szüleiire vonatkozott, és a gyermekfelügyeleti szabadság időszakára 85 százalékos juttatást jelentett. Az új törvény szerint „a juttatás összege az igénylő bruttó jövedelmének 100 százaléka, amit az állami egészségbiztosítási alapból fedeznek, és az igényléséhez szükséges orvosi igazolást a családorvos vagy a gyermek kezelőorvosa állítja ki” – nyilatkozta az Rmdsz.ro portálnak Csép Éva Andrea Maros megyei képviselő.

Június 9-12. között szervezik meg a 11. Kolozsvári Ünnepi Könyvhétet

Az Iskola Alapítvány és a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ), az Erdélyi Magyar Írók Ligája (E-MIL) és a Romániai Magyar Könyves Céh a tavalyi évhez hasonlóan idén is közösen szervezi meg június 9–12. között a 11. Kolozsvári Ünnepi Könyvhétet. A rendezvény központi helyszíne a kolozsvári Bánffy-palota, valamint a Valásszabadság Háza és a Bulgakov irodalmi kávéház. A szervezők az elmúlt évek szellemében idén is azt tűzték ki célul, hogy az irodalom iránt érdeklődő kolozsvári közönség közvetlenül találkozhatson azokkal az írókkal és költőkkel, akik jelenleg meghatározó szerepet töltenek be a Kárpát-medencei magyar irodalomban. Továbbá, a 11. Kolozsvári Ünnepi Könyvhét keretében kerül sor az RMDSZ által létrehozott Erdélyi Magyar Kortárs Kultúráért díj átadására. Az idei könyvhét díszvendége a Kossuth-díjas Bodor Ádám prózaíró, aki 1936-ban született Kolozsváron, nevéhez pedig olyan alkotások fűződnek, mint a *Sinistra körzet*, Az

érsek látogatása vagy a *Verhovina madarai*. Életművével nem csupán az irodalom területén hozott létre maradandó értéket, hisz novellái és regényei olyan filmrendezőket ihlettek meg, mint Gothár Péter, Fábri Zoltán vagy Bacsó Péter, ezzel Bodor Ádám a magyar film-történetben is jelentős szerepet játszik. További meghívottak, a teljesség igénye nélkül: Ugron Zsolna, Bartis Attila, Egyed Emese, Király László. Az idei könyvhéten Tamási Áron születésének 125. évfordulójára is megemlékeznek a meghirdetett Tamási-év nevében. A meghívottak névsorát az elkövetkező időszakban folyamatosan közlik a Kolozsvári Ünnepi Könyvhét közösségi médiafelületein. A könyvkiadók és -kereskedők jelentkezése április 10-ig zajlik.

Elkezdődött a Szülőföldön magyarul támogatások kifizetése

Március elején elkezdte a Szülőföldön magyarul program részeként nyújtott támogatások kifizetését az OTP Bank Románia. Azok az igénylők, akik megkapják a pozitív elbírálásról szóló értesítőt, a levélben megadott dátumtól kezdődően vehetik fel a 302 lej oktatási-nevelési vagy hallgatói támogatást.

Közleményében a bank kiemelte, hogy bankfiókba csak akkor szükséges bemenni, ha új igénylőről van szó, vagy a levélben a személyes adatok frissítésére, illetve új szerződés aláírására vonatkozó felhívás szerepel. Ellenkező esetben a támogatás kártyás fizetéssel felhasználható, illetve gyorsan, egyszerűen és ingyenesen felvehető bármelyik romániai bankautomatából. A 2020–2021-es tanévre szóló támogatás kifizetésének ütemezése a következő 7 hétben történik – közölték. Az igénylők a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) által küldött levélből értesülhetnek arról, hogy esetükben pontosan milyen dátumon várható a támogatás jóváírása. Az idén 134 205 támogatási igénylés érkezett az RMPSZ-hez, ebből 129 229 oktatási-nevelési, 4325 pedig hallgatói támogatásra. 954 dosszié hiánypótlásra szorult, kiegészítésük lezárult. Az igénylésekkel kapcsolatosan felmerülő bármilyen kérdés esetén a 0266–244450 számot lehet hívni vagy

felkeresni a Szülőföldönmagyarul.ro honlapot. „A bankszámlaszámmal, bankkártyával kapcsolatos kérdésekre az OTP Bank munkatársai tudnak válaszolni” – tájékoztatta a Maszolt Ady-Kovács-Ferenczi Noémi, a Szülőföldön magyarul program erdélyi koordinátora.

Akkreditálták a magyar nyelvű agrármérnöki képzést Sepsiszentgyörgyön

A harmadik sikeresen végző évfolyam után február végén teljes bizalmi minősítéssel akkreditálta az ARACIS a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem 2015-ben indított sepsiszentgyörgyi agrármérnöki szakát. Nyárádi István dékánhelyettes szerint a lehetséges leghosszabb időtartam, azaz öt év múlva lesz az újabb időszakos ellenőrzés. Az egyetem tervei között szerepel, hogy 2024-ig elnyerjék az önálló státust.

A sepsiszentgyörgyi agrármérnöki szakon 2019-ben államvizsgázott az első évfolyam, és azóta mintegy harmincan szereztek diplomát, a végzősök többsége a szakmában dolgozik. Az agrármérnöki szakon jelenleg 38 tanár oktat, a 2018-ban indított erdőmérnöki szakon 15, ott is készülnek az akkreditáció megszerzésére – írja a Maszol.

Az agrármérnöki szak kiterjedt tan-gazdasággal rendelkezik: az egyetem udvarán tankertek, fóliasátor áll rendelkezésre, a város két pontján további területeket művelnek közösen a diákok és a tanárok az egyetem tulajdonát képező gazdag gépparkkal. Az egyetemnek teljes rálátása van a Sapientia Alapítvány egy több mint 100 hektáros területén zajló folyamatokra, ahol bérleti rendszerben korszerű technológiával gazdálkodik egy mezőgazdász magánvállalkozó. Az erdőmérnöki szak 10 hektár saját erdővel rendelkezik, de a diákok a közbirtokossági erőkben is gyakorlatoznak.

Felújított, bővített óvodát avattak Szatmárnémetiben

A 2000-ben létrehozott Árva Bethlen Kata református óvodában a Kárpát-medencei óvodafejlesztési programban eszközölt bővítésnek köszönhetően két

csoportban 50 gyermek tanul majd – közölte a Maszol. A munkálatok 2017-es elkezdése óta sok változás történt a projektben, ugyanis technikailag nem volt kivitelezhető a tervezett bővítés. Ideiglenesen az óvoda a Református Diakóniai Központ közeli épületébe költözött, így sikerült a mintegy 90 négyzetméteres bővítést megvalósítani. Az óvoda mellett a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének (RMPSZ) segítségével játszótér épült. Az avatóünnepségen dr. Grezsa István, az óvodafejlesztési programért felelős miniszteri biztos elmondta: a Kárpát-medencében 179 magyar óvoda épült, 713-at pedig felújítottak – ebből Erdélyben 106 épült és 376 újult meg.

Megújul a szentegyházi Gábor Áron Szakközépiskola

A fejlesztési minisztérium 9,086 millió lejből felújítja és korszerűsíti a Gábor Áron Szakközépiskolát – tájékoztat az Rmdsz.ro. A Cseke Attila fejlesztési miniszter által aláírt projekt értelmében hőszigetelik az öt ingatlanegyüttesből álló iskolát, mozgáskorlátozottak számára is könnyen megközelíthetővé teszik, kicserélik a tetőszerkezetet, villámhárítót szerelnek fel. A beruházásban az önkormányzat önrésze 520 ezer lej.

Felavatták a nagybányai szórványkollégium épületét

Ünnepélyes keretek között adták át február végén Nagybányán a magyar kormány támogatásával létrejött Don Bosco Szórványkollégium épületét. Az épületben 15 vidéki gyermek számára biztosítanak szállást és ellátást, akik a megfogyatkozott gyermeklétszámú, magyar tannyelvű Németh László Gimnáziumban tanulnak – mondta az avatóünnepségen Szmotku Róbert esperes. A katolikus egyház a magyar állam 290 millió forintos támogatásával egy olyan félkész épületet vásárolt meg, amelyet a korábbi kommunista adminisztráció az egyháztól elvett telekre épített. Az épület emeletén kollégiumot, a földszinten magyar kulturális feladatokat is ellátó kávézót rendeztek be, ahol Véső Ágostonnak és nagybányai festőtársainak az állandó tárlata kapott helyet. A kollégiumot azért nevezték

el a szalézi szerzetesrend alapítójáról, Bosco Szent Jánosról (Don Boscoról), mert a második világháború előtt boldog Scheffler János püspök szalézi szerzeteseket hívott Rákospalotáról Nagybányára, hogy templomot építsenek, és fiatalokat segítő közösséget hozzanak létre. Bár a tervezett templom a háború miatt nem épült fel, a megszentelt helyen létrejött a Krisztus Király-plébánia, mely a szerzetesrend oratóriumát használja templomként. Az ünnepségen Kelemen Hunor RMDSZ-elnök elmondta, „demográfiai lejtmenetben vagyunk”: 2021-ben Romániában alig 180 ezer gyerek született, a legkevesebb az elmúlt 90 évben; ha ezen belül a magyarság 6,5 százalékos arányát vesszük alapul, akkor 11 ezerre tehető a megszületett magyar gyerekek száma a múlt évben. „A gyerekek nélkül a megmaradásunk kerül veszélybe. Ezért kezdeményeztük, hogy a kormányban hozzuk létre a családlügyi minisztériumot, és elindítsunk egy olyan családpolitikát, ami bátorítja a gyerekvállalást.” – idézi Kelemen Hunort a Maszol.

142 új bölcsőde építését hagyták jóvá

280 új, korszerű és környezetbarát bölcsőde megépítésére biztosít finanszírozást a fejlesztési minisztérium. 142 bölcsőde megépítését hagyta jóvá február végén a szaktárca, ebből 52 városban és 90 községben épül, a tavaly jóváhagyott, municípiumokban építendő 138 bölcsődével együtt összesen 280 új bölcsőde épülhet – hívta fel a figyelmet Cseke Attila fejlesztési miniszter.

„A 280 új bölcsődében 15 520 gyermek számára hozunk létre helyet, jelenleg a Romániában működő 395 állami bölcsődében 22 296 gyermeknek van hely. Amennyiben az önkormányzatok élnek a finanszírozási lehetőséggel, és minden bölcsőde felépül, jelentős haladást tudunk felmutatni ezen a területen” – fejtette ki az RMDSZ-es miniszter. Azokat a községi bölcsődeépítési kéréseket hagyták jóvá, ahol a településen legalább ötezren élnek, vagy legkevesebb 100 gyermek született az elmúlt három évben.

A jóváhagyott, 140 települést tartalmazó teljes lista elérhető a minisztérium

honlapján: Mdlpa.ro, a Comunicare menüpont Presa fülben a sajtóközlemények sorában. A magyarok települések között nagy bölcsőde épül Székelyhídon, közepes méretű Szovátán és Kisjenőben, illetve 40 gyermek befogadására alkalmas kis bölcsőde Székelykeresztúron, Szentegyházán, Nyárádszeredában és Érmihályfalván, Szilágysomlyón, Felsőbányán és Sülemedben. Farkaslakán, Bihardiószezen és Fugyivásárhelyen, Bonchidán, Gelencén és Csíkszentgyörgyön, Korondon, Parajdon, Csíkszentsimonban, Ákosfalván és Balavásáron, Gyulakután és Szilágynagyfaluban is új bölcsőde megépítését finanszírozza a fejlesztési minisztérium.

A kormány a fejlesztési minisztérium javaslatára különítette el az állami költségvetésből pénzügyi erőforrásokat a bölcsődeépítésre, továbbá a helyreálítási alap 230 millió eurót ír elő erre a célra. „A költségkeret 30 százalékos meghaladását kérvényezzük a helyreálítási alaphoz finanszírozott másik két beruházástípushoz hasonlóan, így 143 bölcsőde épülhet európai finanszírozásból. A cél az, hogy minden rendelkezésre álló erőforrást felhasználjunk, és egy eurót se küldjünk vissza Brüsszelnek” – taglalta Cseke Attila.

A korábban jóváhagyott bölcsődéről a szaktárcavezető elmondta: 60-ra közbeszerzési eljárást írtak vagy írnak ki hamarosan, négy bölcsőde esetében pedig már elemzik a beérkezett építési ajánlatokat, jó esetben mihamarabb aláírhatják a kivitelezési szerződést, és amikor az időjárás is megengedi, kezdődhet az első új bölcsőde megépítése. „Közeledik az a pillanat, amelyért több mint egy éve dolgozom: az első új bölcsőde alapkövének letétele. Hamarosan már nemcsak papíron lesz új bölcsődénk, hanem meg is építjük azokat” – hangsúlyozta Cseke Attila.

A minisztérium várja a további bölcsődeépítési kéréseket. Az építkezési költségeket 100 százalékban a minisztérium fedezi, a szükséges iratcsomót pedig egyszerű összeállítani, a minisztérium honlapján minden releváns információ megtalálható.

K. E.